СС-эй ЦК-гэй МАРТЫН ПЛЕНУМЭЙ ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ БҮХЫ ХҮСЭ ШАДАЛ, АРГА БОЛОМЖОЁО ЭЛСҮҮЛЭЕ!

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯТ ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 74 (9828) | 1962 оной мартын 28, среда | Сэн 2 мүнгэн

* * *

ӨӨ АЖАХЫЕ УДАРИДАЛГЫН НЭ ЗУРГААНУУД

эй ЦК-гэй мартын тогтоол, тус Пле- партиин Централь- едэй нэгэдэхи секре- ССР-эй Министрнүү- дэй Түрүүлэгшэ нү- Хрущевой элидхэл, бүхы ажалшадта Центральна Комите- һан Хандалга саа- циалис хүдөө ажа- түргэн хүгжөөлгэдэ ехэ удхашанартай. тогтоол соо, нүхэр ущевой элидхэл соо ла бодото хэмжээ- уд хараалагданхай. лтанууд, илангаяа хые ударидалгада убилалтанууд боло- бүхы хэмжээ-ябуул- бэелүүлээд байха- ехэ Эхэ оромнай үргэн далайсатай- уулгын замаар урат- лхам хэһэнэй, ком- материально-техни- һэ һуури байгуул- эй амжалта түйла- аар, хүдөө ажахын родуктнуудые элбэг- рад зонойнгоо энхэ байдал урда урдын- эгүй һайн болгохо

стическэ парти, Со- правительствомнай лнүүдтэ хүдөө ажа- ехэ хэмжээ-ябуулга- бэелүүлээ, мүнөөшье эр. «Хүдөө ажахы ые шэнэдхэн хубил- ай» КПСС-эй ЦК- Р-эй Министрнүүдэй мэнэ һая баталан тогтоол энээн тухайда р гэршэлнэ.

ажахые улам түргэ- жөөхэ талаар Ком- скэ партиин бэе- хэмжээ-ябуулгануу- ар мал ажалайшье, жалайшье продукци жэлдэ улам бүри даг болонхой. 1953 суулжа үзэхэдэ 1961 өө ажахын продукт- балга эды зэргээр байна: орооһо та- процентээр, овощ — нтээр, үүсэлэтдэһэн мяха —50 процентээр, һү —71 процентээр, малай өөхэн—80 процентээр. Тэрэшэлэн сахарай свёкло, хлопок, тоһолиг ургамалнууд, хартаабха болон бусад продуктнууд ехээр абтадаг болоо. Тиимэһээ хүдөө ажахыгаа хүгжөөхэ тушаа Коммунистическэ парти, совет арадаймнай гаргаһан үүсхэл оролдолгын аша үрэ эндэ тобойсо харагдана.

Энэ талаар һүүлэй жэлнүүдтэ манайшье республика дотор нилээд ехэ юумэн хэгдээ. Колхоз, совхозууднай бэхижээ, баяжаа. Тэдэнэй үйлэдбэриин али бүхы һалбаринууд урагшаа түргэнөөр дабшажа ябанхай. Үйлэдбэри эмхидхэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд олоор урган гараа. Комбайн, трактор болон бусад шэнэ шэнэ машина, техникээр ажахынууднай үргэнөөр зэбсэгжэнхэй. Энээнэй ашаар шэнэ газар горьтойгоор элдүүрилэгдээ. Колхоз, совхозуудта ажал болон ажалай түлөөһэ эмхидхэлгэдэ эрид хубилалта болоо. Колхоз болон совхозууд, фермэ болон бригаданууд ажахын тоосоондо урматайгаар орожо байнхай. Эдэ бүгэдэнһөө уламжалан ажалай бүтээсэ ургана, хүдөө ажахын продуктнууд урда урдынхиһаа ехээр абтана.

Тиигэбэшье социалис хүдөө ажахымнай барагдашагүй ехэ баялигууд хүсэд дүүрэнээр, ашаттайгаар хэрэглэгдэнэгүй, колхоз, совхозуудта ехэ дутагдалнууд бии байһаар. КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленум колхоз, совхозуудай айхабтар ехэ арга боломжотой байһыень элеэр тодоруулаад, онсо удхашанартай хэмжээ-ябуулгануудые хараалба. Энэ хадаа түбхын түрүүндэ. хүдөө ажахы ударидалгые үндэһөөрнь хубилгаха гэһэн хэмжээнүүд болоно.

Мүнөө хүдөө ажахые ударидалгын шэнэ органууд эмхидхэгдэнэ. Хүдөө ажахые ударидаха талаар нютаг нютагуудта колхоз, совхозуудай гү, али совхоз, колхозуудай үйлэдбэриин управленинүүд эмхидхэгдэжэ захалба. Тус управленинүүдэй урда ехэ харюусалгатай, хүндэтэй зорилгонууд табигданхай. Тэдэнэр хадаа хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилхэ болон бэлэдхэлгын хэрэг эмхидхэхэ, түсэблэхэ, хинан шалгаха, энэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха, ажахы бүхэнэй ашаг олзо ехэтэйгээр хүдэлжэ, химда сэнтэй продукци элбэг дэлбэгээр абадаг болохынь тула үүсхэл оролдолго гаргаха үүргэтэй. Тиимэ болохолоороо нютаг нютагуудтахи үйлэдбэриин управленинүүд саарһаар дамжуулжа захиралтануудые гаргаад гү, али ниитэ захяа заабаринуудые үгөөд һууха бэшэ, харин бодото эмхидхэгшэд байха, колхоз, совхозуудай алибаа ажал-ябуулгада гүнзэгыгөөр, ушар ёһо мэдэхээр оролсохо, ажахы бүхэнэй хүгжэлтые зүб замаар зорюулха, тэрэнэй гараа ашагтай үрэтэйгөөр эдлэхыень, таряан ажалайшье, мал ажалайшье продукци химдаар, элбэгээр абадаг болохыень оролдохо, наука болон түрүү дүй дүршэлэй түйлалтануудые үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые шэлэн олохо, бэлдэхэ хэрэгтэ туһалха зорилготой.

Эндэ управлениин инспектор-эмхидхэгшэ айхабтар ехэ үүргэ дүүргэхэ болоно. Тэдэнэр эхэнхи сагаа үйлэдбэри дээрэ —колхоз, совхозуудта үнгэргэхэ, тэндэ али бүхы хүдэлмэри эмхидхэлсэхэ, колхозой правленидэ, совхозой дирекцидэ ёһотой туһа хүргэхэ, хүдөө ажахын продукци элбэгээр абаха, гүрэндэ худалдаха түсэбөө колхоз, совхоз бүхэнэй бэелүүлхыень түйлаха ушартай.

Үйлэдбэриин управлениин урда табигдаһан харюусалгатай, хүндэтэй зорилгонуудые нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлгэдэ партиин обкомой парторгнууд тон ехэ үүргэ дүүргэхэ болоно. Тэдэнэр түбхын түрүүндэ олониитэ ажалшадай дунда эмхидхэлэй, ойлгууламжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үрэ ехэтэйгээр, үргэн далайсатайгаар ябуулха, шэн габьяата хэрэгүүдтэ зоригжуулха, зоной үүсхэл оролдолгые бадаруулха, социалис мүрысөө эмхидхэхэ, эхин парторганизацинуудта энэ талаар туһалха үүргэтэй.

КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй хараалһан хэмжээябуулгануудые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэхыень Коммунистическэ парти, Советскэ правительство хадаа үйлэдбэриин управлениин ударидагшадые, мэргэжэлтэдые, бүхы хүдэлмэрилэгшэдые уряалһан байна. Парти, правительствынгаа энэ уряадань тэдэнэр бодото хэрэгээрээ харюусаха болоно. Хэхэ хүдэлмэри ехэ байна. 1962 ондо манай республика 5 миллион пүүд орооһо таряа, 47 мянган тонно мяха, 90 мянган тонно һү, 5600 тонно нооһо гүрэндэ худалдаха зэргэтэй.

Эдэ зорилгонуудые, мүн хүдөө ажахые эрид түргэн хүгжөөхэ бүхы бусад олон зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ үйлэдбэриин управленинүүдэй бодотоор туһалха байһаниинь лабтай.

АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

дай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ын Нэгэдэхи орлогшоор, Бурядай АССР-эй ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ эр нүхэр Г. П. Тюменцевые томилхо тухай

АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи Бурядай АССР-эй Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэ- стрээр нүхэр Тюменцев Гавриил Павловичые томилхо.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.
Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Ч. ДОРЖИЕВ.

, Соведүүдэй байшан.
ной мартын 27.

АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

дай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй шын Нэгэдэхи орлогшын уялгаһаа нүхэр А. В. Желтые сүлөөлхэ тухай

дэлмэридэ орохо болоһон дээрэһээнь, Бурядай АССР-эй Ми- Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшын уялгаһаа нүхэр Владимировичые сүлөөлхэ.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.
Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Ч. ДОРЖИЕВ.

, Соведүүдэй байшан.
ной мартын 27.

Фермэдэ хүдэлхэеэ гарахам

Түрэл партиимнай ЦК-гэй мартын Пленум дээрэ социалис хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ тушаа шухалын шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ. Би Никита Сергеевич Хрущевой элидхэл анхаралтайгаар уншаха зуураа, эмхи зургаануудта ажаллажа байһан залуу мэргэжэлтэдые — зоотехнигүүд, инженернүүд, агрономууд, эмшэдые колхозууд, совхозуудта гаража ажаллахые тэрэнэй уряалһаниень ехэ һайшаагааб.

1958 ондо Улан-Удын хүдөө ажахын институдые дүүргэжэ, ветеринарна врачай мэргэжэлтэй болоһон хүм. Энэ мэргэжэлээрээ совхоздо хүдэлмэрилжэ байтараа, багшын ажалда ороо һэм. Һүүлэй үедэ Харганаагай долоон жэлэй һургуулиин директорэй тушаалда байтараа, КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй танилсаад: «Хүдөө ажахын институдта олоһон эрдэм мэргэжэлээ хэрэглэн, колхозойнгоо ажахые саашадань хүгжөөхэ тэмсэлдэ хубитаяа оруулхам, намайе һүнэй-товарна фермэдэ ажаллахаар эльгээгыт» гэһэн удхатай мэдүүлгэ КПСС-эй Сэлэнгын райкомдо бариһан байнаб. Минии гуйлта хангагдаа.

Манай партиин Программа соо: «Мүнөө үеын совет хүнүүд коммунизмын үедэ ажаһууха» гэжэ бэшэгдэнхэй. Тиимэл хадань бидэнэр, илангаяа залуушуул, өөһэдынгөө гараар фэбрика, заводуудые бүтээлсэхэ, хүдөө ажахын эдеэ хоолые элбэг дэлбэг болголсохо, коммунизм байгуулагшадай түрүү зэргэдэ жагсаха ёһотойбди. Һаяар һургууляа тушаажа, һуралсалай гурбадахи четверть дүүргэһээр Сэлэнгын Кировэй нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермые даагшаар ажаллаха, энэ фермые ажахын тоосоондо оруулха хүсэл зоригтойб. Гэбэшье багшынгаа мэргэжэлые мартахагүй, харин улам дээшэлүүлхын тулада Улан-Удын Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдта заочноор һуралсанаб. Энэ жэл тус институдай дүрбэдэхи курсые дүүргэхэ түсэбтэйб.

Бурят ороной хүбүүд, басагад түрэл партиингаа уряада харюу болгон, Эхэ орон дотороо эдеэ хоолой зүйлые элбэг дэлбэг болгохын түлөө тэмсэлэй түрүү зэргэдэ жагсая!

Петр Спиридонов,
Харганаагай долоон жэлэй һургуулиин директор, ВЛКСМ-эй гэшүүн.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

Атомна промышленностиие, наука болон техникые хүгжөөлгэдэ, түгэлдэр хүсэтэ шэнэ түхэлэй термоядерна зэбсэгүүдые ухаалан зохёохо, нарижуулан һайжаруулха, туршаха хэрэгтэ туйлагдаһан амжалтануудта ехэ габьяатай байһанайнь түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиум онсо тусгаар шалгарһан хүдэлмэрилэгшэдые шагнаа. Гэбэл Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хоёр дахин хүртэгшэд «Хадуур, балта» гэжэ гурбадахи алтан медаляар шагнагдаа. Ракетнэ сэрэгүүдэй болон авиацин бүлэг офицернүүдтэ Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэ, 26 хүтэлбэрилхы конструкторнууд, эрдэмтэд, инженернүүд болон хүдэлмэришэдтэ Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэ олгогдоо. 7 мянга гаран хүдэлмэришэд, конструкторнууд, эрдэмтэд, хүтэлбэрилхы, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, ракетнэ сэрэгүүдтэ, агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдтэ, далайн-сэрэгэй флодто сэрэгэй алба хэгшэд СССР-эй орденууд болон медальнуудаар шагнагдаа. Тэрэшэлэн хэдэн научно-шэнжэлэлгын, проект зохёодог институдууд, заводууд Ленинэй орденуудаар шагнагдаһан байна.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Термоядерна зэбсэгүүдые ухаалан зохёохо, нарижуулан һайжаруулха талаар парти, правительствын даалгабаринуудые дүүргэлгэдэ тусгаар габьяатай байһанайнь, атомна наука болон техникые хүгжөөлгэдэ туйлагдаһан амжалтануудай түлөө бүлэг хүтэлбэрилхы эрдэмтэд болон конструкторнуудта — Социалис Ажалай Геройнуудта, Ленинскэ шангай лауреадуудта ССР Союзай Министрнүүдэй Совет баясхалан хүргөө.

ВЦСПС-эй IX пленум

МОСКВА, мартын 26. (ТАСС). ВЦСПС-эй IX пленум Союзуудай байшангай Колонно зал соо мүнөөдэр нээгдээ. Профсоюзуудай республиканска, хизаарнуудай, областьнуудай соведүүдэй түлөөлэгшэд, ВЦСПС-эй составта ородоггүй профсоюзуудай ЦК-нуудай түрүүлэгшэнэр болон секретарьнууд, министрнүүд, Гүрэнэй комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр, бусад түбэй эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна, советскэ организацинуудай хүдэлмэрилэгшэд пленумэй хүдэлмэридэ хабаадахын тулада уригдаһан байна.

Хүдөө ажахын болон хүнгэн промышленностиин хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай профсоюзуудай республиканска, хизаарнуудай, областьнуудай соведүүдэй түлөөлэгшэд, совхозуудай хүдэлмэришэнэй комитедүүдэй, машина бүтээлгын, химическэ промышленностиин предприятинуудай завкомуудай, научно-техническэ бүлгэмүүдэй областной правленинүүдэй түрүүлэгшэнэр, ухаалан зохёогшодой, уралан нарижуулагшадай бүхэсоюзна бүлгэмүүдэй республиканска, хизаар болон областьнуудай соведүүдэй түрүүлэгшэнэр, түбэй газетэ, журналнуудай редакторнууд, ВЦСПС-эй аппарадай харюусалгатай хүдэлмэрилэгшэд пленумдэ хабаадалсана.

«Коммунис байгуулалтын мүнөө үеын шата, хүдөө ажахые бүри һайнаар хүтэлбэрилхэ талаар партиин зорилгонууд» тухай КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй баталан абаһан тогтоолой ёһоор профессиональна союзуудай хэхэ хүдэлмэри тушаа ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ В. В. Гришин пленум дээрэ элидхэл хээ.

Пленум хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр.

А. И. Герценэй зохёолнууд түрүүшынхеэ хүсэдөөр гаргагдахань

МОСКВА. (ТАСС). Агууехэ уран зохёолшо-демократ Александр Иванович Герценэй түрэһөөр 150 жэл гүйсэһэнэй ойе ороноймнай ажалшад тэмдэглэхээ бэлдэжэ байна. Энэ гайхамшагта ойтойнь дашарамдуулан, СССР-эй Наукануудай академиин хэблэл Герценэй зохёолнуудые 30 боти болгожо хүсэдөөр гаргахань. Уншагшад тэдэнэй 25 ботииень абаад байнхай.

Герценэй бэшэһэн уран һайханай, публицистическэ зохёолнууд революциин урда тээ хорюултай байһан юм.

А. И. Герценэй зохёолнуудые хүсэдөөр гаргахын түлөө ехэ хүдэлмэри хэгдэбэ. Тиигэжэ «Колоколдо» авторай нэрэгүйгөөр хэблэгдэһэн зохёолнуудые бэдэржэ олохо, цензурын болюулһан, цензурын гаргахагүй юумые уран зохёолшын өөрөө зураһан гарнуудые дахин һэргээхэ гээшэ ехэ бэрхэшээлтэй байгаа.

Герценэй зохёолнуудай суглуулбарида ороогүй, урдань хэблэлдэ гараагүй 60 бэшэг, тэмдэглэлнүүд энэ шэнэ суглуулбарида оруулагдаба. «Колокол», «Полярная звезда» гэдэг журналнуудта А. И. Герценэй ехэ ажал хэһэниинь тодорхойлогдоно.

Гадна Москвагай, бусад хэблэлэй зургаанууд уран зохёолшын элдэб зохёолнуудые ами амяарнь гаргаха юм. Совет засагай үедэ А. И. Герценэй зохёолнууд 20 ондоо хэлэн дээрэ 196 дахин хэблэгдээ. Эдэ зохёолнуудынь бүхыдөө 8 миллион тухай хэһэг болобо.

Институт дүүргэгшэд булта хүдөө нютагуудта ошожо ажаллахань

СВЕРДЛОВСК, (ТАСС). Свердловскэ медицинскэ институт мүнөө дүүргэгшэд булта оронойнгоо хүдөө нютагуудта ошожо ажаллахаар шиидэбэ. 173 залуу врачнууд Бурядай, Яхадай, Примориин хизаарай, Пермскэ, Курганска болон бусад областьнуудай хүдөө нютагуудта эльгээгдэхэ боложо байна.

КАРА-КАЛПАКСКА АССР. **Республикын хүдөө ажахын научно-шэнжэлэлгын институт хлопчатнигай, кукурузын, хүдөө ажахын бусад ургамалнуудай шэнэ сортын үрэһэ ургуулан абадаг, нютагай сортнуудые һайжаруулдаг байна. Институдай туршалгын ажахы гурба мянга гаран гектар газартай, хлопчатнигай, кукурузын, бусад ургамалнуудай гибриднэ үрэһэ республикынгаа колхоз, совхозуудта ургуулжа үгэдэг. Институдай научна хүдэлмэрилэгшэд түрүү агротехникые тайлбарилдаг, тэрэниие үйлэдбэридэ нэбтэрүүлгэдэ туһалдаг байна. Зураг дээрэ: институдай директор З. М. Мениахметов (зүүн гарһаа) республикын хлопок ургуулдаг түрүү хүнүүд, Социалис Ажалай Герой Амангуль Сапарбаеватай, Узбегэй ССР-эй Наукануудай академиин хүндэтэ академик, Социалис Ажалай Герой Шамурат Мусаевтай хөөрэлдэжэ байна.**

ТАСС-эй фотохронико.

КОММУНИЗМЫН ХҮГЖЭМЭЙ КУЛЬТУРА ТЭЭШЭ

Композиторнуудай бүхэсоюзна гурбадахи съезд нээгдэбэ

МОСКВА, мартын 26. (ТАСС). Композиторнуудай бүхэсоюзна гурбадахи съезд Кремлиин Ехэ ордон соо мүнөөдэр хүдэлмэреэ эхилээ. Ороной союзна болон автономно республикануудай зохёохы организацинуудай түлөөлэгшэд — композиторнууд, хүгжэм шэнжэлэгшэд, хүгжэмшэд, литература болон искусствын ажал-ябуулагшад зал соо олоороо сугларaa.

Нүхэд **Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, Ф. Р. Козлов, А. Н. Косыгин, О. В. Куусинен, А. И. Микоян, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, Н. С. Хрущев, П. И. Демичев, Л. Ф. Ильичев, Б. Н. Пономарев** болон **А. Н. Шелепинэй** ложонуудта ерэжэ һуухадань, съездын делегадууд, айлшад удаан саг соо нэрьесэ альга ташан тэдэниие угтаа.

Ороной үнинэй композитор **Ю. А. Шапорин** съездые нээхэдээ, тобшо үгэ хэлээ. Хоёрдохи съездһээ хойшо үнгэрһэн табан жэлэй турша соо манай арадай оюун бодолой юрэнхы дэбжэлтээр зоригжоһон совет хүгжэмшэд социалис соёл культурын аша туһада зорюулан үрэ ехэтэйгээр, оролдосотойгоор ажаллаа гэжэ тэрэ тэмдэглээ. КПСС-эй XXII съездын баталан абаһан Коммунистическэ партиин Программа — манай үе сагай энэ шухалын шухала документ— совет хүгжэмэй искусствын үмэнэ үзэгдөөгүй ехэ хараа зам нээжэ үгэнэ гээд үгэ хэлэгшэ онсолон тэмдэглээ.

Дэлхэйн олон ороной делегацинууд зал соо һуулсана гэжэ Ю. А. Шапорин съездэ хабаадагшадта мэдээсээ. Хүндэтэ айлшадые тэрэ халуунаар амаршалаа.

Н. С. Хрущев түрүүтэй партиин Центральна Комитедэй Президиумые съездэ хабаадагшад нэгэн һаналтайгаар хүндэтэ президиумдэ һунгаа.

Хүтэлбэрилхы органууд: президиум, секретариат, мандатна болон редакционно комиссинууд һунгагдаа.

Съездын доро дурсагдаһан зүбшэхэ зүйл нэгэн дуугаар баталан абтаһан байна:

1. «Коммунизмын хүгжэмэй культура зам дээрэ» (советскэ хүгжэмэй зохёолнуудай байдал, КПСС-эй XXII съездын шиидхэбэринүүдээр тэрэнэй үмэнэ табигдаһан зорилгонууд) гэһэн элидхэл.
2. Центральна шалгалтын комиссиин элидхэл.
3. Мандатна комиссиин элидхэл.
4. СССР-эй Композиторнуудай союзай шэнэ уставай проект тухай.
5. СССР-эй Композиторнуудай союзай правлениин һунгалта.
6. Центральна шалгалтын комиссиин һунгалта.

Съездэ хабаадагшадта халуунаар угтагдан, КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн, секретарь **М. А. Суслов** үгэ хэлээ. Съездэ КПСС-эй Центральна Комитедэй хандаһан амаршалгые тэрэ уншаа. Делегадууд болон айлшад амаршалгые угаа ехэ анхаралтайгаар шагнаа. Зал соо үни удаан нэрьемэ альга ташалган болоо.

Этигэл найдабариин, сэсэн мэргэн туһаламжын түлөө түрүүлэгшэ **Д. Д. Шостакович** съездэ хабаадагшадай зугһөө Центральна Комитедтэ халуун баясхалан хүргөө. Коммунизмын хүгжэмэй культурын саашадаа һалбаран бадархын түлөө советскэ композиторнууд эршэтэй шангаар тэмсэхэ гэжэ тэрэ найдуулаа.

«Коммунизмын хүгжэмэй культура зам дээрэ» гэһэн элидхэл СССР-эй Композиторнуудай союзай правлениин нэгэдэхи секретарь **Т. Н. Хренников** хэһэн байна.

Мартын 27-до съезд хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлэ.

ҺУНГААЛТАҺАА ҺУНГААЛТА ХҮРЭТЭР

КПСС-эй XXII съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө

ЭНХЭ БАЙДАЛАЙМНАЙ ҺАЙЖАРХА БҮРИ ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ АЖАЛ ХҮНГЭРНЭ

Ойрын хоёр арбан жэлэй туршада ажалшадай энхэ байдалые улам һайжаруулжа, совет хүнэй материальна болон оюун сэдьхэлэй эрилтэнүүдые бүрин хангаха, тиигээд тэдэниис дэлхэйн капиталис ямаршье гүрэнһөө үлэмжэ һайн, алишье талаараа шанга шадалтай болгохо зорилго партимнай табина. **«...Түрүүшын арбан жэлэй туршада совет хүнүүд хэрэгтэй бүхы юумээрээ гол түлэб хангагданги байха ёһотой»** гээд КПСС-эй Программа дотор хэлэгдэнэ. Хараалһанаа бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула саашадаа хэхэ, бүтээхэ, бэелүүлхэ зорилгомнай айхабтар ехэ. Энхэ тэнигүүлэн байдалаймнай хамаг баялиг, дээжэ булагынь имагтал СССР-эй арадуудай национальна олзо доходһоо эшэ үндэһэтэй гэебди. Тэрээнэй бүхы жэл соо оруулдаг олзо доходынь 1980 ондо 720—750 миллиард болохо гэхэ гү, али 1960 онойхиһоо таба дахин дээшэлхэ жэшээтэй. Гансахан һүүлэй арбан жэл соо хүн бүридэ хүртэхэ национальна доход 2,2 дахин ехэ болоо. Энэ баримта юун тухай хэлэнэб гэхэдэ, **«Советскэ Союзда хүн бүридэ хүртэхэ национальна олзо доходынь үлэмжэ хүгжэнги капиталис оронуудайхида орходоо холо түргэнөөр дээшэлжэ байна»**.

Гэхэ зуура, хүдэлмэриин сагые удаа дараалан хороохо тушаа Программа дотор онсо анхарал хандуулагданхай. Энэ хадаа хүн зоной юрэнхы болон техническэ эрдэм ухаагаа дээшэлүүлхэ, дуратай хэрэгээрээ һонирхохо, бэлиг шадабаряа хүгжөөн бадаруулха хэрэгтэнь ехээр нүлөөлхэ байна бшуу. Тиихэдээ манай орон дэлхэй дээрэ эгээл богони хүдэлмэриин үдэртэ орохо юм. Энэ ушарта ажалай бүтээсэ бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлхэ гээшэ угаа шухала хэрэг болоно.

Гол түлэб эдэ хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлээд байхада, эхэнэрнүүдэй сүлөө саг бүри ехэ болоно, тэдэнэр үдэрһөө үдэртэ гансал гэр тойрон «һамаараад» һууха бэшэ, харин ниитын хэрэгтэ улам эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болохо. Тиихэдээ үри хүүгэдээ зүбөөр хүмүүжүүлхын хажуугаар, өөһэдөөшье бэлиг шадабаряа дүүрэнээр дэлгэн харуулха аргатай болохо байна. Гэхын дашарамда олониитын ажалябуулгада үргэн арад зониие, илангаяа эхэнэрнүүдые хабаадуулха гэээшэ шэнэ амжалтануудые түйлаха түлхюур мүн гэжэ парти тоолоно.

Долоон жэлэй түүхэтэ түсэб, зорилгонуудай саашадаа амжалтатайгаар дүүргэгдэхэ бүринь орон доторнай эдеэ хоол болон үргэн хэрэглэлэй эд бараан улам элбэгжэхэл! Захаһаа абан хубсаһа хунар угаадаг машина, гэр дотор арюун сэбэр байлгаха элдэб түхэлэй хэрэгсэлнүүд үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болохо. Хэнайшье мэдэһээр, «Гэр һуудалай хэрэглэлые хангаха асуудалнууд — жэжэ, хоёрдохи зэргын зүйл бэшэ. Хүнэй байдал һуудал хэр зэргээр түбхинэһэн байнаб, тэрэнэй хэрэглэлые хэр һайнаар ханганаб, тэрээнһээл хүнүүдэй сэдьхэл бодол ба ажалайнь бүтээсэ гол түлэб дулдыдаха юм. Ажаһуудал һайжаруулха зорилгые ягаад түргөөр шиидхэхэб гэхэтэ, бүтээсэ ехэтэй, мүнөө сагай техникээр зэбсэглэжэһэн магазин, столово, гэр доторой хэрэглэлые хангадаг комбинат, фабрика, кухнинуудые олоор байгуулха хэрэг болоно».

Партиин Программаар хараалагдаһан эдэ хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлээд байхадамнай, түбхын түрүүн, гэр доторой ажал хэрэгһээ эхэнэрнүүд бүрин сүлөөлэгдэхэ, хүнгэлэгдэхэ байна бшуу.

Арад зоной энхэ һайнаар ажаһуухын тулада саашадаа ниитын фондынуудые улам арбажуулха, зүбөөр хэрэглэхэ шухала. Эгээл тиимэһээ, материальна ехэнхи хубиинь совет хүнүүд ниитын фондһоо абадаг болохо байна. Гэхэ зуура совет эрхэтэдые ямаршье түлөөһэгүйгөөр гэхэ гү, али гүрэнэй эд зөөреэр аргалха, амаралтын газарнуудта эльгээхэ болон үхибүүдые мүн лэ миинтээр һургаха, интернат-һургуулида байлгаха гэхэ мэтэ хэмжээнүүд орон доторнай бэелүүлэгдэһээр үнинэй.

Тиин ойрын 20 жэлэй болзор соо гэр байрын болон бусад түлөөһэтэ хэрэглэмжэнүүд оройдоо болюулагдаха ха юм! Энэмнай үрэгүй хооһон бодолнууд бэшэ, харин бодото дээрээ бэелүүлэгдэхэ үйлэ хэрэг бшуу. Иимэ ушарта баясан, омогорхонгүй байхын аргагүйл. Энэмнай айхабтар ехэ социальна удхашанартай хэрэг мүн. Гансахан ажаһуудалай талаар абаад үзэбэл, эхэнэрнүүдэй бүрин сүлөөтэ, тэгшэ эрхэтэй байха ябадал эсэслэн шиидхэгдэхэ, бүрин хангагдаха байна.

«Бүхы юумые хүнэ, хүнэй аша туһада зорюулха!» — иимэ уряа лозунг манай партиин хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхэ дээдэ хуули ёһон болоно. Энэ хадаа коммунистнуудай партиин гол зорилгонуудай нэгэн байгаа, байһааршье.

Энэ талаар республика доторнай юун хэгдэжэ байнаб? һүүлэй үедэ ямар хубилалта болооб?

Улад зоной эрилтэ хэрэглэмжын улам ургахын хажуугаар һуудал байдалынь жэл бүри һайжарна, гэр доторой шэмэглэлһээ эхилээд, болбосон түхэлтэй боложо байна. Энээниие юугээр гэршэлхэб? 1957 онһоо хойшо бүхы орон доторнай, мүн манайшье республикада багаар түлэгдэдэг байһан хүдэлмэришэдэй бодото салин ⅓ хубяар дээшэлээ. Гадна эрид хубилалта, хүгжэлтын жэл болохо — 1953 онһоо хойшо ажалшадта тохогдодог алба налог урдынхиһаа һураггүй ехээр хүнгэлэгдэһэн байна бшуу. Илангаяа һүүлэй үедэ ниитын фондынууд ехээр ургаа. Хэрбээ 1959 ондо элүүрые сахиха хэрэгтэ 11874 мянган түхэриг һомологдоһон һаа, мүнөө 14869 мянган түхэригтэ хүргэгдөө.

Аймаг, нютаг бүхэндэ түлөөһэгүй эмнэлэгын газарнууд улам олошоржо байнхай. Тэдэнь хамтадаа 1000 гаран врач, дунда мэргэжэлтэй 4 мянга шахуу түсгаар хүнүүд хүдэлдэг.

Тиихэдэ социальна страхованида нөөсэлэгдэһэн мүнгэнэй ехэнхи хубинь имагтал зоной элүүр энхэ байдалда зорюулагдадаг юм. Гансахан үнгэрэгшэ жэлдэ ороной курорт, санатори болон амаралтын бусад газарнуудта 10.300 түлөөһэгүй путевко үгтэһэн байна. Энэ хэрэгтэ хамта 568.500 түхэриг гаргашалагдаа гэхэ гү, али урданда жэлэйхиһээ 20 процент ехэ болоно.

Тэрэшэлэн социальна тэдхэмжэдэ гаргашалагдаха ёһотой горьтойхон мүнгэ зөөри жэлһээ жэлдэ һомологдодог гээшэ. Тобшо тэдыгээр дурдабал, республика доторнай 40145 пенсионер, интернат-һургуулиин 2374 һурагшанар, 50 мянга шахуу олон үхибүүтэй болон ганса бэе эхэнүүд, дунда, дээдэ һургуулинуудай 8310 һурагшанар гүрэнэй тэдхэмжэдэ байна.

Ниитын фондынууд гээшэмнай ниимэл удхатай ха юм! Мүн арадай гэгээрэлэй талаар горьтойхон алхам хэгдөө. 1956 онойхитой сасуулбал, энэ жэлдэ 2 дахиншаа үлүү мүнгэ зөөри энэ хэрэгтэ һомологдоо.

Дээрэ дурсагдаһан бүхы тоо баримта юу харуулнаб гэхэдэ, улам ургажа байгаа хүн зоной материальна болон оюун бодолойнь эрилтэ ниитын фондынуудаар бүрин хангагдадаг болохо байна бшуу. Үндэр бүтээсэтэ үйлэдбэриин үндэһэ һуури дээрэ обществын улам саашадаа хүгжэхэ бүри, тусхайлан хэлэбэл, улам нүлөөлжэ байһан ниитын фондынууд ойрын 20 жэлэй туршада хүдэлмэришэн бүхэнэй бодото салингайнь хахад хубиие эзэлхэ байна. Имагтал энээнэй гол үндэһэ һуури дээрэ худалдан абагшадай эрилтэнь бүхы хэмжээгээр ургаха юм. Нэгэ жэшээ баримталая. Гансахан байгша ондо 300 миллион түхэригэй эд бараан ажалшадта худалдагдаха.

Энэ талаар манайдашье зарим тэды алхам хэгдэжэ эхилэнхэй. Республикымнай хүнгэн промышленность ойрын хоёр арбан жэл соо 19 дахин ехэ продукци үгэхэ зорилготой. Энээнэй тулада юун хэгдэхэб? Жэлдээ 4,5 миллион паар гутал үйлэдбэрилдэг комбинат болон тусгаар арһа элдэдэг завод энэ долоон жэл соо баригдаха юм. Тэрэшэлэн Улан-Удэдэ, бусад томо томо предприятинуудта оньһон түхеэрэлгэнүүдтэй оёдолой фабриканууд нээгдэхээр хараалагдана.

Мүн бүд, сэмбэ нэхэлгын промышленность ехээр хүгжэхэ байна. Ойрын жэлдэ үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилхэ талаар эдэ предприятинууд горьтой һуури эзэлхэ ёһотой. Тусхайлан хэлэбэл, нарин сэмбын фабрика шэнэ түхеэрэлгэнүүдээр нарижуулан һэльбэгдэхэ байна.

Хараалагдаһан эдэ бүхы хэмжээябуулгануудаа ойрын жэлдэ амжалта түгэс бэелүүлээд байхаламнай манай орон дотор эхэнэрнүүдэй байдал ямараар хүнгэдхэгдэхэ гэээшэб! Тэрээнтэй хамта бүхы совет араднай урагшаа хэды ехэ алхам хэхэб! Бүхыдөө зоной һуудал байдалынь үшөө ямараар хубилан һайжархаб!

Имагтал арад зоной аша туһада зорюулагдаһан эдэ бүхы хэмжээябуулгануудые коммунизмын эдэбхитэй байгуулагшад — алдарта совет эхэнэрнүүд һайн мэдэрнэ. Тиимэһээ КПСС-эй XXII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлэлсэхын түлөө бүгэдэ арадай хүдэлөөндэ эршэмтэйгээр оролсоод, тэдэнэр эсэхэ сусахые мэдэнгүй ажаллажа, тэмсэжэ байна.

Г. Миронова,
республикын эхэнэрнүүдэй соведэй секретарь.

Чайковскиин нэрэмжэтэ уласхоорондын хоёрдохи конкурсын нээгдэхын урда тээ

МОСКВА. (ТАСС). Пианистнуудай, скрипкэшэдэй, виолончелистнүүдэй П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ уласхоорондын хоёрдохи конкурсдо зорюулагдажа, гадаадын оронуудтай соёл культурын холбоо барисаа байгуулха гүрэнэй комитедтэ мартын 24-дэ пресс-конференци болоо. Конкурсын эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ Д. Шостакович иигэжэ мэдээсээ. Бэрхэ хүгжэмшэдэй энэ мүрысөөн апрелиин 1-дэ эхилээд майн 7-до дүүрэхэ юм. Энэ мүрысөөндэ бэлэдхэл гол түлэб түгэсхэгдөө. Жюри байгуулагдаа, хүндэтэ айлшадта уряалнууд эльгээгдээ, конкурсдо хабаадаха хүнүүд тодорхойлогдоо. Конкурсдо хабаадахые хүсэһэн залуушуулай шадабарида бүхы дэлхэй дээрэ мэдээжэ болоһон советскэ болон гадаадын оронуудай хүгжэмшэд сэгнэлтэ үгэхэ байна.

Түрүүшын конкурсдо хабаадагшадта орходоо хоёр үлүүтэй дахин олон хүн энэ конкурсдо хабаадаха гэжэ Д. Шостакович тэмдэглээ. 32 ороной 159 залуу хүгжэмшэдһөө мэдүүлгэнүүд эмхидхэлэй комитедтэ оронхой. Хабаадагшадай тоогой талаар США нэгэдэхи һуури эзэлнэ. Тэндэһээ 32 хүн конкурсдо хабаадаха юм. Хоёрдохи һуури эзэлһэн СССР-һээ 28 хүн, гурбадахи һуури эзэлһэн Францһаа 15 хүн хабаадаха байна. Тэдэнэй заримыень эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ нэрлээ. Жэшээлхэдэ, Америкын виолончелист Л. Парнас, Англиин скрипкэшэн М. Дейвис, советскэ пианистнууд М. Мдивани, В. Ашкенази болон бусад олон хүнүүд нэрлэгдэһэн байна.

Конкурс үнгэргэхэ гурим тухай Д. Шостакович мэдээсээ. 1962 оной апрелиин 1-дэ Кремлиин съездүүдэй ордон соо конкурс нээгдэхэ юм. Апрелиин 2-то Москвагай консерваториин Ехэ зал соо скрипкэшэд, Союзуудай байшангай Колонно зал соо виолончелистнүүд наадаха байна. Виолончелистнүүдэй конкурсын гурбадахи тур апрелиин 14-дэ, скрипкэшэдэй апрелиин 18-да дүүрэхэ юм.

Пианистнууд апрелиин 15-һаа эхилэн консерваториин Ехэ зал соо наадажа эхилхэ. Тэдэнэй конкурсын гурбадахи тур апрелиин 30-һаа эхилээд, майн 6-да дүүрэхэ юм.

Майн 7-до конкурс баярай оршон байдалда хаагдаха. Энэ үдэшэ дээрэ конкурсын лауреадуудта дипломууд, шагналнууд, медальнууд, барюулагдаха, илажа гараһан пианистнууд, скрипкэшэд, виолончелистнүүд концерт табиха.

Д. Шостакович, эмхидхэлэй комитедэй гэшүүд, конкурсын жюридэ оролсоһон совет түлөөлэгшэд хэблэлэй түлөөлэгшэдэй олон асуудалнуудта пресс-конференциин түгэсхэлдэ харюусаһан байна.

Олон үхибүүдтэй эжынэртэ

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1944 оной августын 18-най Указай үндэһөөр үргэн Бурят оронноймнай үнэр баян эхэнэрнүүдые **«Эхын алдар»** гэһэн орденуудаар, **«Эхын медаль»** гэжэ медальнуудаар СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө һаяхан шагнаба.

Кабанскын Выдрино тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Анна Ивановна Голубева, Байкало-Кударын Шергинскэ совхозой хүдэлмэрилэгшэн Анна Григорьевна Капустина, Улан-Удын Октябрьска районой гортопой хүдэлмэрилэгшэн Мария Клавдиевна Полякова гэгшэд юһэн үхибүү түрэжэ, хүмүүжүүлһэнэйнгээ түлөө «Эхын алдар» гэжэ нэгэдэхи шатын орденоор шагнагдаа.

Найман үхибүү түрэжэ, хүмүүжүүлһэн долоон эхэ «Эхын алдар» гэжэ хоёрдохи шатын орденоор шагнагдаба. Тэдэнэй дунда Заиграйн Горхон поселогой гэрэй эзэн эхэнэр А. Е. Андреева, Зэдын Зэдэ станциин гэрэй эзэн эхэнэр А. И. Жарникова, Кяхтын Бүрдэн тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр П. С. Цыбденова, Ахын «Коммунизм» колхозой гэшүүн Д. С. Сыренова болон бусад бии.

Долоон үхибүү түрэжэ, хүмүүжүүлһэн 13 эхэ «Эхын алдар» гэһэн гурбадахи шатын орденоор, зургаан үхибүүтэй болоһон 30 эхэ «Эхын медаль» гэжэ нэгэдэхи, табан үхибүүдтэй 57 эхэ «Эхын алдар» гэһэн хоёрдохи шатын медаляар шагнагдаһан байна.

Клубай сонхонууд галтай

Манай Бичурын совхозой Амгаланта нютагай һаалишад ажалайнгаа һүүлээр баяртай, хухюутэйгээр амардаг болонхой. Үдэшэ болоходо клубтаа ошожо, кино хараһа, газетэ, журналнуудые уншана. Тэндэ агитаторай блокнодһоо, газетэһээ һониниие уншаад, хөөрэжэ үгэдэг агитаторнуудшье бии. Клубтамнай ходо дулаахан, сэбэр, гэрэлтэй байдаг. Энэ хадаа клубые даагша нүхэр Валя Будаевагай һайнаар оролдожо хүдэлһэнэйнь аша үрэ мүн.

Бутыдма Батуева.

БҮХЭ НОЙРТОО ДАРАГДА...

(Хоридо нютагай Соведүүдэй саг ү... комиссинууд тон хангалтагүйгөөр х...)

— Елизавета Николаевна, комиссингаа хэжэ байһан хүдэлмэри тухай манда хөөрэжэ үгыт,— гэһэн асуудал табижа нүхэр Евсинада хандабабди. Энэ нүхэрнай аймагай Соведэй бюджетнэ комиссиин түрүүлэгшэ ха юм.

— Миниин үгыдэ намайе энэ комиссиин түрүүлэгшээр һунгаһан байгаа хаш. Хэһэн юумэн үгыл даа. Энэ комисси юу хэхэ ёһотой юм? Совхоздоо хэхэ хүдэлмэри ехэ болоод, сүлөөмгүй байна,— гэһэн харюу депутат Евсина үгөө.

Сэхынь хэлэхэдэ, дээдэ һургуулитай агроном хүн байһан туладань нүхэр Евсинае эмхидхэлэй нэгэдэхи сесси дээрэ хүдөө ажахын комиссиин түрүүлэгшээр һунгаһан байгаа. Энэ комисси толгойлходоошье мүртэй юумэ хэдэггүй һэн. Теэд ондоо комисси хүтэлбэрилхөөр табиһаниинь баһал үрэ гаранагүй хаш.

Хүн зоной энхэ элүүрые хамгаалха аймсоведэй комиссиин түрүүлэгшээр депутат Ю. Р. Дмитриев һунгагдаһан байгаа. Нүхэр Дмитриев мүнөө үедэ «Бурцелинстрой» трестын барилга-хабсаралгын 2-дохи управлениин главна механигаар ажалладаг. Теэд энэ нүхэрнай хэр зэргээр һунгагшадайнгаа этигэл найдабари харюулна гээшэб? Энэ асуудалда тэрэнэй өөрынь хэлэһэн үгэ гэршэлжэ үгэнэ.

—Үнгэрһэн жэлэй һүүлшын кварталда хүдэлмэриин түсэб табяа һэмди. Тэрэ түсэбөөрөө юушье хээгүйбди, сүлөө олдоногүй,— гэжэ нүхэр Дмитриев сэхэ табина.

Эдэ комиссинуудһаа гадна үшөө 4 комисси саарһан дээрэ тоологдодог. Промышленность ба худалдаа наймаанай (түрүүлэгшэнь депутат нүхэр Бородин), хүдөө ажахын (түрүүлэгшэнь аймагай главна ветеринарна врач нүхэр Санжимитыпов), социалис хуули ёһо, ниитын гурим сахиха (түрүүлэгшэнь аймпотребсоюзай правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Жамсаранов), соёл культурын болон арадай гэгээрэлэй комисси (түрүүлэгшэнь аймагай газетын редактор нүхэр Лубсанова) гээд сэхэ нэрлэе. Эдэ комиссинуудайшье хэжэ байһан хүдэлмэри харагдадаггүй.

Комиссинуудые толгойлогшод юрын нүхэд бэшэ. Бүгэдөөрэн шадабари, мэргэжэл түгэс тушаалтад юм. Теэд юун дутана гээшэб, мэдэхын аргагүй. Энэ асуудалда өөһэдөө харюу үгэнэ бэзэт!

«Загаһан толгойһоо үжэдэг» гэжэ ород арадай оньһон үгэ биигшэ гүб даа. Энэ ёһоор хэлэхэ болоо һаа, аймагай Соведэй саг үргэлжын комиссинуудай муугаар хүдэлхэдэ, сомоной, сельскэ, поселково Соведүүдэй саг үргэлжын комиссинуудшье тэдээнһээ юугээрээшье илгардаггүй байха юм.

— Саг үргэлжын комиссинууд муугаар хүдэлнэ, бүри юушье хэнэгүй,— гэжэ Дээдэ Худанай сомсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Норбоев гомдожо, альгаа дэлгээн һуугаа һэн. Иимэрхүү харюу Чесаныһ, Дээдэ Хүрьбын, Үдын болон бусад сомсоведэйхид үгэдэг байба.

Аймаг дотор хамтадаа аяар 50 шахуу элдэб комиссинууд тоологдодог, тэндэ 300 шахуу депутадууд хүдэлдэг. Үшөө тиихэдэ нютагай эдэбхитэдые оруулалсаха болоо һаа, али зэргын ехэ хүсэн гэээшэб!

Хориин аймагай олонхи сомоной, сельскэ Соведүүдэй комиссинууд бүхэ нойрто дарагданхай. Хэхэ хүдэлмэреэ түсэблэдэггүй, сугларжа хөөрэлдэдэггүй, сесси болон гүйсэдкомой заседанида нэгэшье асуудал бэлдэжэ табидаггүй байха юм. Тиихэдэ... сельскэ болон сомо... дүүдэй гүйсэдхэхэ... эдэ комиссинууд... ямаршье туһаламж... гүй, тэрээн тушаа... хандуулдаггүй бай...

Саг үргэлжын ... дай эдэбхи үүсх... һаань, хэхэ юумэ... асуудал хэмгүй ... үбэлжэлгэ, түл аба... рай тарилгада бэлэ... гэгээрэлэй болон эн... сахиха гэхэ мэтэ ас... тоолошогүй олон ба...

Энээн дээрэһээ ха... хэдэ, Хориин аймаг... гай Соведүүдэй ол... тадуул һунгаг... үзүүлһэн этигэл ... захяа заабаринь то... тагүйгөөр дүүргэжэ...

Нютагай Соведүү... һан һунгалтаһаа х... жэлһээ үлүү саг ү... хэтэй хамта Соведү... тулгуури болохо с... жын комиссинуудай... соо хэһэн хүдэлмэр... бүри тон хомор.

Ж. ...
ман...

Үдэрэй үнгэрхэ ту...

Үдэр үнгэрхэ бүри элдин хабарай игаабари дулаахан үдэрнүүд олошоржо, газар дайдын саһан, гол горходой сиидэм хүхэ мүльһэн хайлажа эхилбэ. Энэ үедэ Улан-Удын модоной заводой модо урадхуулгын участогуудта бурьялма ажалай хаһа ерэнхэй.

Тиимэһээл тус участогайхид модо урадхуулгада бэлдэхэ хүдэлмэридөө бүхы хүсэ шадалаа шэглүүлжэ байна. Байгша ондо эндэхид Үдэ голоор 420 мянган кубометр модо урадхуулха түсэбтэй. Энээнэйнь 166 мянган кубометрынь Улан-Удын шэлэй механизированнэ завод, лесопромторг, барилгын трест, гортоп, городой бусад олон предприятинуудта эльгээгдэхээр хараалагданхай. Энээнээ дүүргэхын тула Үдын бассейнын модо урадхуулгын болон мастерска участогууд бэлэдхэлэй хүдэлмэри түлэг дунданья ябуулха байна. Эндэ ажаллагшад эрье шадар хэхэ хүдэлмэриингөө 75 процентынь дүүргэнхэй. Модо урадхуулгын 20-дохи километрын участогай (мастерынь Георгий Федотович Ле... лектив оролдосото... ажаллажа, бэлэдхэ... мэриин графигһаа ... рүүлжэ ябаһаар. Ж... сезонно түсэбэй ... урасхал руу модо ... залаха 3000 метр ... бариха байгаа һаа, 3600 метр утата... байнхай. Тиихэдэ ... ёһоор эрье шадара... рын зайда (шулу... һаар) бүхэлэлгын ... хэхээр хараалһан ... рын зайда хээд ба... 1-нэй һайндэр бо... ажал дүүргэгдэхэ... лагдана.

Гадна Үдэ голой ... рай буртаг бургаа... лэгдэжэ эхилэнхэй. ... лометрын участога... Федор Иванович ... хүтэлбэрилдэг колл... луун болон бургааһ... ран метрын зайда ... ряа, 1000 метр ута... баригдаа һаа, тр... нуудай капитальна... рилга хэжэ эхилхэ...

Д. ...

СОВЕТСКЭ СОЮЗ ДОТОР

(ТАСС-эй мэдээсэлнүүдһээ)

БАРИЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИ ҮРГЭДЭНЭ

ЦЕЛИНОГРАД. Акмолинск — Целиноград город гэжэ нэрэтэй болоһоор жэл тухай болобо. Энэ үе соо Целиннэ хизаарай ниислэл хото түргөөр ургаа. Үнгэрһэн жэл городой капитальна барилгада 36 миллион түхэриг һомологдоһон байна. ТЭЦ-эй түрүүшын ээлжээнэй барилга ашаглалгада үгтөө. Городой арад зоной тоо 14 мянга 200 хүнөөр олошороо.

Дүрбэ-табан дабхар гэрнүүдтэ ажаһуугшад газ, радио, зайн галнуудтай. Жэлэй туршада гэр байрын фонд 62 мянган дүрбэлжэн метрээр ехэ болоо.

Энэ город саашадаа бүришье түргөөр хүгжэхэ байха. Долоон жэлэй эсэстэ промышленна томохон центр болохо. 500 мянган дүрбэлжэн метр гэр байра бодхоогдохо.

ЗАЛУУ МАЛ ТҮРГӨӨР ТАРГАЛНА

СТАВРОПОЛИИН ХИЗААР, Марьинская станица. Аполлонско районой «Заветы Ильича» колхозойхид залуу малаа тон түргөөр таргалуулжа шадана. Юһэн һаратай буруунууд 300 килограмм хүрэтэр татана. Энэ ямар аргаар түйлагданаб гэхэдэ, эндэхид нэн түрүүн шэмэтэ тэжээл — кукуруза, сахарай свекло малдаа ехээр үгэдэг юм.

Энээнэй ашаар туршалгын бүлэгтэ байлгагдаһан малнуудай толгой бүриинь шэгнүүр сүүдхэдэ 1 килограмм 140 граммаар нэмэдэг байха юм.

Мүнөө жэл энэ колхозойхид эбэртэ бодо малайнгаа бүхы буруу хашарагуудые иимэ аргаар тэжээдэг болохонь.

ДЕПУТАТАЙ БРИГАДА

ГРОЗНЫЙ. Чечено-Ингушетиин тарялан дээрэ моторой хүнхинөөн таһарнагүй. Сунженско, Малгобенско районуудта наран сэсэгэй тарилга эхилэнхэй. Шалинска районой механизаторнууд сахарай свеклын тарилгые захалба. Мүн кукурузын тарялангай участогууд дээрэ халуун хүдэлмэриин хаһа түлэг дундаа, үтэгжүүлгэ зөөгдэнэ, борнойлго эмхидхэгдэнэ.

Механизаторнууд эршэмтэйгээр ажаллана. СССР-эй Верховно Соведэй депутат Алхазура Нгермановай бригадынхид («Красноармейскэ» совхоз) тракторна агрегат эмхидхээд, горох тарижа байна. Эдэнэр нэгэ доро тарилга хэнэ, минеральна үтэгжүүлгэ гаргана.

СОЯ ТАРИЛГА ҮРГЭДЭНЭ

ХАБАРОВСК. Амур шадар хабар ерэнхэй. Хада майлын оройгоор саһан шэнгэрэнхэй. Хизаарай ажахынууд хаба... рилгада үргэнөөр бэлэ... ажахынууд сояын та... лэдхэлээ дүүргүүтэй. ... энэ ургамалай тарилг... заар дотор 10 проце... шэлхэ юм. Эндэхи ко... зуудта тусхай звено ... ԥанууд байгуулагдаад, ... рын тарилгые эхилхэ... бүхы ажахынууд һай... үрэһөөр хангагданхай... хоорондо үнгэргэгдэ... семинарта хабаадагш... шүүлэй дүй дүршэлы...

САМОЛЕДООР ҮТЭГ... ХЭГДЭНЭ

СВЕРДЛОВСК. Урал... һан түргөөр хайлана... хүдэлмэриин түрүү... эхилбэ. Эндэхи ко... зуудай хүдэлмэрилэг... данска авиациин ле... туһа хүргэнэ. Тэдэн... дээрэ үтэгжүүлгэ е... захаланхай. Авиатор... сөөр мүнөө жэл 300 ... ган гектарта энэ хү... дэхэ юм. Хабарай та... дэлмэридэ «АН-2», «... моледуудһаа гадна «... кын вертоледууд хэр...

ШЭНЭ УРГАМАЛ Т...

БАКУ. Бардинско ... Аслановай нэрэмжэ... тарялан дээрэ са... түрүүшынхеэ тариг... Энэ ургамалые ра... эгээн түрүүлэн ар... Кязимовай хүтэлб... плекено бригады... байна.

Республикын ол... дай ажахынуудта т... энэ культура мүнө... дахаар хараалагд... жэлэйхидэ орхо... свеклын тарилга ... гэдхэгдэхэнь.

Мүн хлопок та... районуудта байгша ... шынхеэ горох тари... публика дотор бобы... ехэ болохо байна.

ВОЛГОГРАДСКА ОБЛАСТЬ. Камышинска пумаажан бүдэй комбинадай хүдэлмэрилэгшэд долоон жэлэй эсэстэ сүүдхын турша соо миллион метр бүд нэхэн гаргадаг болохо юм. Комбинадай барилга үргэлжэлүүлэгдэһээр. Хүдэлжэ эхилһэн фабрикануудынь гурбан сүүдхэ бүридэ миллион метр бүд нэхэжэ гаргана. Комбинадай эрхим хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэн Пелагея Ивановна Лебедева өөрынгөө мэргэжэл шадабарида олон басагадые һургаа. Тэдэнь мүнөө орёо нарин станогуудта бэеэ даагаад хүдэлхэдөө нормонуудаа үлүүлэн дүүргэнэ. Зураг дээрэ: П. И. Лебедева.

ТАСС-эй фотохронико.

БУРЯТ ҮНЭН
2-дохи нюур

АЖАБАЙДАЛТАЙ нягта холбоотойгоор

...ХОЗ—ҮЙЛЭДБЭРИИН ҺУРАЛСАЛАЙ ТҮШЭГ ТУЛГУУРИ

...рти ургажа ябаа ...ммунис ёһоор хү- ... хэрэгтэ айхабтар ... хандуулна.

...иса багшанарһаа ... бидэнэрэй, үйлэд- ...үдэлдэг зоной. ту- ...гэ тон шухала бо-

...о Суулгын дунда ...ахалагша классуу- ...адһаа бүридэһэн ... бригада бии бо- ...на. Энэ хэрэгые ...МТЗ-2 гэһэн трак- ...51 гэһэн автомаши- ...да үгэһэн, столяр- ..., машинын каби- ... мастерской совхо- ... барижа үгөө һэм- ...ээ колхоз түрүү- ...ада орохо ушар- ...һэн. Теэд энэмнай ... туршада һурагша- ...ар бусаагдаһан

... таһалжа үгтэһэн ...ээ кукуруза, та- ...ой эдеэ таридаг бо- ... убһэ хуряалгада ... тугалнуудай, шу- ...оһоо харууһалаа. ...риин бригадын ху- ...ажахын тоосооной ...хэгдэжэ, гэшүүн ...ээ абадаг болоо.

...үрэлхид хүүгэдтэ ...шэл олгуулха гээ- ...ргуулиин хэрэг гэ- ...руугаар ойлгодог ...эһээ һурагшадые ...илсуулжа эхил- ... түрүүн бидэ тэдэ- ...эй дунда ехэхэн ...ын хүдэлмэри ... байнабди. Манай ... Хойто Кавказай ...хын түрүүшүүлэй ...эрэ Н. С. Хруще- ... үгэ ехэ туһа боло- ... С. Хрущев үгэ ...ропольско хизаа- ...адай үйлэдбэриин ... тухай тогтохо- ... хүүгэдэй энэ эрхим ...хабтар омогорхо- ...ор үхибүүдэй гар- ...шци бэшэ, ажалай ... тэдэнэй олоһо- ...е бүри ехээр баяр- ...эр иигэжэ бага- ...лай амта үзэхэдөө, ...эдтөө мартагда- ...үли абаа гээшэ.

Хэн һуралсалда ажал һаалта хэдэг гэжэ һананаб—тэрэ хүлисэшэгүй ехэ алдуу хэнэ».

Бидэ, совхозой хүтэлбэрилэгшэд, эдэ манай ажалда һургаһан үхибүүд һургуулияа дүүргэмсээрээ, бултадаа эндээ хүдэлхэеэ үлэхэ гэжэ һананагүйбди. Үлэхыень баадханашьегүйбди. Зүгөөр хожомоо эдэнэр хаанашье ябаа һаа, эндэ олоһон ажалайнгаа дүй дүршэл мартахагүй гэжэ мэдэнэбди.

Түрүүшэгээр ажалай хэшээл дээрэ үхибүүд хайша хэрэгээр бэеэ баридаг, гэртээ номоо үзэхэдэмнай һаалта хэнэ гэжэ һанадаг байгаа. Манай совхозой хүдөө ажахын мэргэжэлтэд ехэ тэсэмгыгээр тэдээндэ үйлэдбэри тухай ойлгуулжа ороо һэн.

Тэрэ үеһөө мүнөө 3—4 жэл үнгэрөө. Харин мүнөө нэгэшье һурагша үйлэдбэридэ ябахада муу гэжэ хэлэхэеэ болёо. Бүри ном дээрэ үзэһэнөө хэрэг дээрэ шалган, нюдөөрөө хаража, гараараа барихадаа, наһаараа мартахагүйгөөр зоосоогоо хадуудаг байна.

Химиин, биологиин, математикын хэшээлнүүдые багшанар мэргэжэлтэдтэй хамта сэхэ поли, малай фермэнүүд дээрэ тусгаар лабораторинууд соо үнгэргэдэг байна. Жэшээлхэдэ, хорхой шумуулнуудые үгы хэхэ хорые, малай эдихэ минеральна тэжээлые тусхай раствор соо хээд, химическэ составуудынь илган үхибүүд үзэдэг байгаа. Мүн машина үзэхэдөө үхибүүд математика, физикэ хэрэглэжэ, элдэб сеялкэнүүдэй маркерай хүсэ, үзэхэдэ, тракторай руль мушхахада, годирхо, эрьелдэхэдэнь трактористын гарта ямар ашаанай нэмэхые бултыень тоолон гаргадаг болоһон байна. Тиигээд һүүлдэнь өөһэдөө тракторта гү, али сеялкэдэ һуужа, тооложо гаргаһанаа шалган үзэдэг юм. Электрын хүсөөр үнеэ һаалга, хони хайшалалгада мүн лэ физикын ямараар хэрэглэгдэдэгыень үхибүүд һайн мэдэхэ болоо.

1961 оной халаан соо Суулгын дунда һургуулиин үйлэдбэриин бригада барилгын талмайда 300 куб. м. шулуу зөөгөө, 80 куб. м. хүбхэ зулгаажа бэлдээ, 2723 хонидой нооһыень хайшалаа, 4400 тахяагай дальбараануудые үдхөө, 150 га газарһаа үбһэ сабшаа, 10 га газарта хартаабха болон кукуруза, 5 га газарта сахарай свёкло таряа.

Халаан соогоо үйлэдбэриин бригадын гэшүүд хамтадаа 2148 түхэриг 12 мүнгэнэй олзо олоо. Энэ мүнгөөрөө тэдэнэр үдэрэй дүрбэ дахин эдеэлжэ байгаа. Хоёр дахин Улан-Удэ экскурсида ерэжэ, ПВЗ, шэлэй завод, сэмбын фабрикаар ябаа. Мүн түб хотын музейнүүдтэ, театрнуудта оло дахин ороо. Тиигээд үлөөшэ мүнгөөрөө һургуулидаа наглядна пособинуудые абаа.

Иигэжэ үхибүүдтэ багаһаань хойшо ажалай амтан мэдээжэ болоо.

Гурбан жэлэй туршада Суулгын дунда һургуули 3-хи разрядай 51 трактористнуудые бэлдэжэ гаргаа. Мүн һаалишанай, хонишоной мэргэжэл олоһон һурагшад олон. Суулгын һургуули дүүргэһэн Дондок Эрдынеев «Эрдэм» совхоздо ажахын тоосоото бригадын ахалагша хонишоноор хүдэлхэ зуураа, ажалдаа эрхим амжалтануудые туйлаһанайгаа түлөө коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Энэ нүхэрнай хүдэлхынгөө хажуугаар, Бурядай хүдөө ажахын институдай 2-хи курс заочноор дүүргэбэ.

Манай совхоздо мүн энэ һургуули дүүргэһэн хонишод Олег Цыдыпов, Лиза Дармаринчинова, Лида Гомбоева, трактористнууд Бимба Будажапов, Гомбодоржо Забитуев гэгшэд һайнаар хүдэлнэ.

Кукуруза һургуулиин талмай дээрэ һайнаар ургуулһанайнгаа түлөө звено даагша Нимасу Бадмажапова Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон КПСС-эй обкомой Хүндэлэлэй грамотаар, үнэтэ шангаар шагнуулаа.

Иигэжэ бидэ һургуулиин багшанартай хамта хүүгэдые багаһаань хойшо ажалда һургаха, коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ талаар нилээд хүдэлмэри ябуулһан байнабди.

Энэ манай һурагшадай дунда ябуулһан ажалай эгээ эхин шата гээшэ. Саашадаа энэ ажалаа улам үргэдхэжэ, һургуулида бүри ехэ туһа үзүүлхэ байнабди.

Л. Цыренов,
Суулгын совхозой директор.

...ҺУРГУУЛИ ...ГЭЭД...

...ргуули дүүргээд, ... совхозуудта хү- ...гаа эдир залуу ...э жэлдэ республи- ... улам олошорно. ...аменай, Түнхэнэй ... аймагуудта тэдэ- ...а ехэ үүсхэл гар- ...абарита ажал дээ- ...эшээ харуулан

... аймагай Карл ...эмжэтэ колхозой ...ермэ дээрэ Улан- ... интернат-һургуу- ...шэд ехэ магтаал- ... ажаллана. Ма- ...а, Майя Савино- ...ад эрхим һаали- ... орожо, комму- ... ударнигууд гэһэн ... зэргэдэ хүртэн- ...магай Петропав- ...нда һургуулиие ...рэксит Галсано- ... Колесникова гэг- ... нилээд мэдээжэ ... Гадна Исингын ...тан» гэжэ нюта- ... һаалишан Мария ... Түнхэнэй аймагай ...эмжэтэ колхозой ...я Токуренова, ... совхозой хони- ... Доржиева, Яруу- ... Нарһатын совхо- ... Ханда Дамбае- ... совхозой һаали- ... Мэлс Аюшеев, ...озой һаалишан ...ганова, Мухар- ...агай Заганай кол- ...аторнууд Иван ... Мулаков, Ни- ...ков гэгшэд бү- ...оо суурхажа

...н эдир үетэнэй ...мэри, амжалта ...руулнаб гэхэдэ, ... үйлэдбэриин бри- ...бүүдтэ тусхай ...гохо талаар ... үүргэ дүүргэдэг

...Н. Ханташкеев.

АРБАДАХИ КЛАССТА

Манай һургуулиин 10-дахи классай һурагшад шэнэ программын ёһоор овощ тарин ургуулдаг механизаторай мэргэжэл шудална. Тиихэдээ хүрэшэ XXI съездын нэрэмжэтэ колхозой болон аймагай түрүү свёклошод, механизаторнууд болон малшадтай уулзажа, һонирхолтой хөөрөөень шагнадаг байха юм. Дурсагдаһан колхозой свёклошодой звеное даагша, Новосибирскдэ болоһон зональна зүблөөндэ хабаадалсагша нүхэр Евсей Павловтай манай һурагшад һаяхан золгобо. Тиихэдээ гектар бүриин 156 центнер ургаса хуряаһан суута свеклошоной дүй дүршэл халан абажа эхилээ бшуу. Тэрэшэлэн республикын эрхим тугалшан нүхэр Литвинцеватай уулзалга үнгэргэгдэбэ.

Арад зонойнгоо урда аргагүй ехэ уялгатай байһанаа мэдэржэ, 10-дахи классайхид юрэнхыдөө 4—5 гэһэн сэгнэлтэтэйгээр һуралсалайнгаа жэлэй түрүүшын хахадые үнгэргэбэ.

Үхибүүдэй үүсхэл оролдолгые онсо тэмдэглэжэ, колхозой правлени болон партийна эхин организаци һургуулиин үйлэдбэриин бригадые баяраар шагнаба.

С. Ткачев,
Бичурын дунда һургуулиин багша.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **Баргажанай аймагай Аргадын һургуулиин һурагшад багша Л. Л. Дамдиновагай хүтэлбэреэр үнеэнэй амидын шэгнүүр тодорхойлжо байна.**
А. МАНТАЕВАЙ фото.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **Хэжэнгэ тосхоной пионернүүд коммунис ажалай ударник Тарабукин Ефстафий Антоновичтай хөөрэлдэжэ байна.**
Ц. ДАШАГАЛСАНОВАЙ фото.

Колхоз—һургуули

Манай колхоз аймаг соогоо томохон колхозуудай нэгэн болохо юм. Бүхы газарынь 34 мянган гектар, тэрэ тоодо 12 мянган гектар хахалагдадаг газар, 1400 гектар сабшалан юм. 20-оод мянган толгой хонид, 2 мянга гаран толгой эбэртэ бодо малтайбди. Тиихэдээ гүрэндэ жэл бүри 12—15 мянган центнер ороохо таряа, 4 мянганһаа үлүү центнер мяха, 5—7 мянган центнер һү, 420—460 центнер нооһо, 150—180 мянган үндэгэ тушаадаг байнабди. Манай колхоз 1970 ондо һү болон мяха 4,5 дахин, нооһо 4 дахин, үндэгэ 7 дахин, ороохо таряа 2 дахин ехээр абаха. Энэмнай коммунизмын материально-техническэ база байгуулха хэрэгтэ хубитамнай боложо орохо байна. Гадна һургуули, клуб, хүүгэдэй сад, культбазануудые болон бусад соёлой барилгануудые үргэнөөр эрхилхэ зорилготойбди. Энээнээ бодотоор бэелүүлхын тула Шаралдай тосхондо 280 хүнэй һууритай дунда һургуулиин, Кугота һууринда 160 хүнэй һууритай эхин һургуулиин гэрнүүдые, һүнэй-товарна фермэнүүд дээрэ гурбан культбазануудые барин бодхоожо ашаглалгада оруулханхайбди. Тиихэтэй хамта Кугота һууринда 5—10 классуудай һурагшадта тусхай столово барижа үгөөбди. Тиихэдээ ниитын халуун эдеэн үхибүүдтэ химда сэнгээр, сурба олонтой айлай үхибүүдтэ түлөөһэгүйгөөр шахуу үгтэнэ.

1958 ондо Шаралдайн дунда һургуули һурагшадай үйлэдбэриин бригада тогтоогоо юм. Хоёр жэлэй турша дотор тус бригада тахяагай дальбараануудые тэжээдэг ажалтай байгаа. 1960 онһоо захалжа багшанар болон колхознигуудай хүтэлбэри доро тахяагай дальбараа, гахайн поршоонхо, тугал гэхэ мэтын нарай мал харууһалжа эхилээ юм. Гадна убһэ хуряалгада хабаадалсадаг, үнеэ һаалсадаг, кукуруза ургуулалсадаг юм.

Мал харууһалжа, машина техникэ хэрэглэжэ һураха талаар үйлэдбэриин һуралсалай айхабтар ехэ үүргэ дүүргэдэг байһаниинь дахинаа элиржэ үгэбэ. Эндэ багша нүхэр Т. А. Петровой үүсхэл оролдолго онсолон тэмдэглэмээр.

10-дахиие дүүргэмсээрээ бүхы классаараа колхоздо ошожо хүдэлхэ байһан тухайдаа һурагшад мэдүүлбэ. Тиихэдээ ганса нэгэн фермэ даажа абаад классайнгаа хүтэлбэрилэгшын ударидалга доро хүдэлхэ юм. Ажалай хүмүүжүүлгын аша үрэ тон ехэ.

Гадна бусадшье классай һурагшад үйлэдбэриин бригадануудта хүдэлжэ, мал харууһалха талаар нилээд ехэ дүй дүршэлтэй болонхой. Хүдөө ажахы дээрэ эрид хубилалта туйлаха тухай КПСС-эй ЦК-гэй мартовска Пленумэй зааһан заабаритай дурсагдаһан ажал хүдэлмэри тон зохисотойгоор тааралдана бшуу.

А. Братеньков,
Мухаршэбэрэй аймагай «Забайкалец» колхозой түрүүлэгшэ.

СэмбЫн фабрикЫнхид—шефүүднай

Мүнөө сагай хүниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ, тэрэниие манай общество дотор коммунизмын материально-техническэ базые байгуулгада шэлжүүлхэ хэрэг һургуули бүхэнэй бодото шэглэл, гол удхань болоно.

Һуралсалые олониитэдэ аша туһатай, ажал хүдэлмэридэ элсүүлгые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула, һургуули ба багшанарай коллективэй гэшүүн бүхэн үйлэдбэритэй таһаршагүй нягта холбоотой байха зэргэтэй. Ушар иимэһээ 1960-61 онуудай һуралсалай жэлдэ сэмбын фабрикын үйлэдбэриие шэнжэлхын тула манай багшанарай коллектив 11 хоногой семинар үнгэргөө юм.

Үйлэдбэриин түрүүшүүлтэй һургуулиинхидые танилсуулжа, тэдэнэй жэшээтэ дүй дүршэлые һуралсалай хэшээлнүүдтэ хэрэглэлгэ дурсагдаһан семинарай гол асуудал болоһон байна. Һургуулиин хүдэлмэридэ семинар ехэхэн туһаламжа үзүүлээ. Коммунис ажалай бригаданууд, эрхим хүдэлмэришэд пионерскэ отрядуудые шефтээ абаа, коммунис ажалай эдэбхитэн пионер отрядуудай вожатануудаар томилогдоо. Эндэ хүдэлмэришэ — комсомолшууд Ольга Шевцова, Валя Машкина хоёрые илангаяа дурсамаар. Тэдэнэр пионернүүдые цехүүдтэ абаашадаг, удха түгэс хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг, коммунис ажалай бригадануудай гэшүүдэй ажал хүдэлмэритэй танилсуулдаг, сэмбын фабрикын үйлэдбэриин материалнуудаар стендүүд болон диаграммануудые түхеэрүүлдэг. Ахалагша классуудай һурагшад фабрикын бүхы ажал-ябуулгануудта хабаадуулагдадаг болонхой.

Түрүү хүдэлмэришэдэй дунда ажалай онол арга шэнжэлхэдээ, һурагшад коммунис ажалай предприятиин нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө фабрикынхидай ямар тэмсэл ябуулжа байһаниие гүнзэгыгөөр мэдэржэ, энэ шухала хэрэгтэ хабаадалсахые халуун зүрхөөрөө эрмэлзэнэ.

Л. Засорин,
№ 35 һургуулиин завуч.

МАЛ ҮСХЭБЭРИЛЭЛСЭНЭ

Һурагшадые үйлэдбэридэ дадуулхада һуралсал-туршалгын хүдэлмэри ехэ үүргэ дүүргэдэг гээшэ ааб даа. Һүүлэй 2—3 жэлэй туршада манай республикын һургуулинууд тус хүдэлмэри ябуулжа эхилһэн байха юм.

Гэхэтэй хамта һургуулинуудай эмхидхэһэн туршалгын хүдэлмэри нэгэл янзаар, эдэбхигүйгөөр ябуулагдажа байһан эндүүтэй. Һурагшадай үйлэдбэриин бригадануудта болон һургуулинуудай туршалгын участогуудта ургамалнуудые ургуулха хэшээлнүүд үнгэргэгдөөшье һаа, мал ажалтай холбоогүй байһаниинь гэмшэлтэй. Энэ һалбарида халуун анхарал хандуулха хаһа саг тулажа ерээ. Яахадааб гэхэдэ, манай Бурядай олонхи ажахынууд мал ажалай шэглэлтэй ха юм даа.

Ушар иимэһээ би Баргажанай аймагай Аргадын дунда һургуулиин туршалгын хүдэлмэри тухай хөөрэжэ үгэхэ хүсэлтэйб. Бурядай АССР-эй габьяата багша Л. Л. Дамдинова 1955-56 оной һуралсалай жэлнүүдһээ эхилжэ, Курумканай совхозой мал ажалай фермэ дээрэ һурагшадаа һонирхолтой хүдэлмэридэ шэлжүүлээ.

VII класста «Хүдөө ажахын мал амитад» гэжэ темын шудалагдажа эхилһэн сагһаа дурсагдаһан хүдэлмэри ябуулха үүсхэл гаргаа юм.

Жэл бүри фермэдэ биологиин экскурсинууд эмхидхэгдэжэ эхилдэг. Энэнь угаа һайшаамаар. Юундэб гэхэдэ, экскурсида ябахадаа һурагшад фермын хүдэлмэришэдтэй, тэдэнэй ажалай түсэбтэй, зэр зэмсэгтэй, малай байрын түхэл шэнжэтэй, ямар тэжээлнүүдэй хэрэглэгдэдэг байһантай танилсадаг гээшэ.

Туршалгын хүдэлмэри эхилхэһээ урид һургуулиинхид фермэ ерэжэ харахадаа, хэхэ ажалайнгаа гол удхые гүнзэгыгөөр ухамайлдаг.

Энээнэй хажуугаар һурагшад мал ажалтай һайнаар танилсаһан, хэшээлнүүдтэ улам ханамжатайгаар хандадаг болоһон байна.

Һурагшад һаалиин ажал хүдэлмэридэ эршэмтэйгээр хабаадалсана. Үнеэдэй аригые сахилсана, тэдэнэй байрануудые сэбэрлэлсэнэ, үбһэ тэжээл зөөлсэнэ, наг шэбхэ адхалсана. Энэнь тэдээндэ угаа туһатай, юуб гэхэдэ һурагшад ажал хэхэдээ һаалишадай харууһалдаг бүхы үнеэдэй абари зан, нэрэнүүдыень мэдэхэ болохоһоо байтагай, үнеэн бүриин һүнэй гарасын тоо баримтануудые ухамайлдаг.

Саашанхи туршалгын хэшээлнүүдтэ һурагшад үнеэн бүриин амидын шэгнүүр тодорхойлжо һурадаг, тэжээл бэлэдхэлгын цех соохи зэр зэмсэгүүдтэй, элдэб оньһожоруулгын аргануудтай танилсадаг байха юм.

Гадна багша Л. Л. Дамдинова янза бүриин туршалгануудые эмхидхэжэ, малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ арга нүхэсэлнүүд тухай (агаарай температура, шииг нойтон, элшэ гэрэл, дэбдихэр, канализаци гэхэ мэтэ) хөөрэжэ үгэдэг.

Мүн һурагшад тэжээлэй ямар үүргэтэй байһан тухай, хүдөөгэй бэлшээри, нугын ямар ургасатай байһые шэнжэлэн үзэдэг.

Жэшээлхэдэ, һайхан үбһэ, силос болон концентрадуудые малай дууһан эдижэрхидэг, харин хуушаржа харлаһан үбһэ голодог байһые үхибүүд нюдөөрөө хаража ойлгодог болоо. Энэнь үбһэ тэжээлэй саг соогоо хуряагдажа, ногоон үнгэ ба хангалаа гээхэ ёһогүйе һурагшадта һайса ойлгуулжа үгэнэ гээшэ. Һургуулиинхид мүн хээрын ургамал ногоонуудтай танилсадаг байха юм.

Ахалагша классуудай һурагшад үбһые ургамал ногоонойнь шанараар сэгнэжэ туршадаг юм. Тиихэдээ сабшалангай ногоонууд соо бобово ногоонуудай (клевер, донник, горошки) хоморшог байһаниие элирүүлээ юм.

Аргадын һургуулиинхид «Манай нугануудай ногоон ургамалнууд» гэһэн гаршагтай баян гербари бэлдэнхэй. Л. Л. Дамдиновагай хүтэлбэри доро һурагшад энэнииень өөһэдөө бүридхөө ха юм.

Тэрэшэлэн үнеэдтэ тусхай хэмжээгээр тэжээл үгэжэ, һүнэйнь гарасые яажа дээшэлүүлхэ талаар һонирхолтой туршалганууд үнгэргэгдөө. Иимэ рационние колхозой зоотехник зохёожо туһалдаг юм. Үнеэдые һайнаар харууһалдаг болоһон дээрэһээ тэдээнэй һүнэй гараса 2 дахин дээшэлээ. Энэнь үнеэдые һайнаар тэжээһэнэй аша туһые тон элеэр гэршэлжэ үгэнэ.

Мүн мал ажал дээрэ хүдэлдэг һурагшадай үйлэдбэриин бригаданууд сабшалан нугые һайжаруулха талаар нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Даажа абаһан 50 гектар газартаа тэдэ наг шэбхэ гаргажа, хяаг болон люцернэ гэхэ мэтын ургамалнуудые ургуулаа.

Мүнөө Аргадын малшад үнеэдэй үүлтэр һайжаруулха зорилго урдаа табинхай. Тиимэһээ эмэ тугалнуудые үүлтэрээрнь шэлэн абажа, һаамхай үнеэд болгохые оролдоно.

Энэ шухала хэрэгтэ һургуулиинхид эдэбхитэйгээр хабаадалсана, үүлтэр һайнтай тугалнуудые ханамжатайгаар тэжээлсэнэ, томо хүдэр бэетэй болохынь тула минеральна тэжээл, яһанай гурил, үбһэ, шэлбүүһэнэй эһээмэг гэхэ мэтые үгэлсэнэ.

Аргадын һургуулида Л. Л. Дамдиновагай ябуулжа байһан ажал хэрэг алиш талаһаа һайшаалтай. Тэндэ үйлэдбэриин хэшээлнүүд саашадаа тусхай түсэбөөр үнгэргэгдэдэг болоходоо бүришье үргэн дэлисэ олохо байна.

Курумканай совхоз дурсагдаһан һургуулида саашадаа бүри ехэ туһаламжа үзүүлхэ зэргэтэй. Ерэхэ жэлдэ энэ һургуулида малшад-механизаторнууд хүмүүжүүлэгдэхэ юм. Зүгөөр тус хэрэгые жэшээтэ механизированнэ фермэ дээрэ эмхидхэхэ шухала. Гадна эндэ хүдөө ажахын машинанууд хэрэглэгдэхэ байна. Энэ талаар һургуулинуудта онсо туһаламжа үзүүлэгдэхэ ёһотой.

Мал ажал дээрэ һуралсалай-туршалгын хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ хүдөөгэй бүхы дунда һургуулинууд саашадаа тусгаар анхарал хандуулха, эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулха уялгатай.

Тиихэдээ бүхы һургуулинууд түрэл коммунис партиимнай хараалһан асари ехэ түсэбые бэелүүлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадаха байна бшуу.

Ц. Жамцарано,
Бурядай ИУУ-гэй директор.

АЯНШАЛГЫН ДҮН

ДЭЭДЭ ОНГОСТОЙ. Үзэсхэлэнтэ гоё байгаалитай энэ hууринда спортдо дуратайшуул олоороо сугларжа мүрысэдэг, hоридог болонхой. Мүн эндэ холын аян замда ябалгада зорюулагдаhан уулзалганууд үнгэргэгдэдэг. hаяхан тэндэ городой «Локомотив», «Буревестник», «Труд», «Спартак», «Урожай» бүлгэмэй спортсменүүдэй хоорондо облпрофсоведэй түрүү hуури эзэлхын түлөө түгэсхэлэй мүрысөөн болоо. 10 хүнhөө бүридэhэн команда бүхэн холын аян замда ябахадаа юу абажа гарахаб, бэрхэшээлнүүдые яагаад дабахаб, түргөөр майхан татаха, гал түлихэ, сай шанаха, найман модоной зайда бэрхэшээлнүүдые дабаха гэхэ мэтэ hонирхолтой асуудалнуудта зорюулагдаhан аяншалга хэhэн байна.

Эгээн түрүүлэн топографяар шалгалта үгэгшэд соохоо «Труд» бүлгэмэй команда эрхимлээ. Удаадахи hууринуудые «Урожай», «Спартак» бүлгэмэй команданууд эзэлээ.

Эдэнэрэй хоёрдохи мүрысөөниинь түргөөр майхан таталгада зорюулагдаа. Спортсменүүд соохоо «Труд» бүлгэмэй команда баhал эрхимлээ. Тэдэнэр оройдхоноо 46 секундын туршада майханаа татаhан байха юм.

Удаадахинь—зуруулай гансахан модоор гал түлижэ, найман литрын хүнэг соо уhа бусалгаха зорилго. «Спартак» бүлгэмэй нэгэдэхи команда түрүүлээ. Эдэнэртэ сай шанахадань оройдоо 18 минута 37,3 секунда хэрэгтэй байгаа.

Мүрысөөнэй дүн гаргахада, «Труд» бүлгэмэй команда эрхимлэжэ, облпрофсоведэй дамжуулгын шанда хүртөө.

Н. Иванов.

Эрхүү город мордохонь

Улан-Удын «Спартак» бүлгэмэй ехэ зал соонь классическа барилдаагаар республикын түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн болоо. Тэрээндэ хабаадагшад городой бүлгэмүүдэй эдиршүүл өөр хоорондоо түрүү hуури буляалдалсаа. Эдэнэр соохоо 49 килограмм хүрэтэр шэгнүүртэй барилдаашад эгээн түрүүлэн ковер дээрэ гаража, хоорондоо туласалдана. «Труд» бүлгэмэй Александр Рябованов үетэн нүхэд соохоо шалгаржа, түрүү hуури эзэлбэ.

Нүгөөдэ шэгнүүршэдэй дундаhаа «Спартак» бүлгэмэй гэшүүд Леонид Безруков, Слава Моисеев, Борис Чикишев, Валерий Мухамедчин, «Локомотив» бүлгэмэй Геннадий Кириков гэгшэд эрхимлээ.

Хүнгэншэг, хүнгэн, дунда бэетэйшүүлэй удаа хүндэшэг бэетэйшүүл гаража, гоё hайхан барилдаагаараа харагшадые баясуулна. «Спартак» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Анатолий Антонов, Алексей Козулин, Владимир Филиппов (хоюулаа «Локомотив») гэгшэд эрхимлэhэн байна.

Мүрысөөндэ эрхимлэгшэд Эрхүү городто үнгэргэгдэхэ Сибирь болон Алас Дурна зүгэй зонодо болохо мүрысөөндэ хабаадалсаха эрхэ олонхой.

И. Михайлюк.

Улан-Удэ хэлэнэ, харуулна

Мүнөөдэрэй телевидениин программа

19.00—Һургуулиин наhанай үхибүүдтэ зорюулагдаhан дамжуулга. 19.20—Ниитэ-политическэ темэдэ зорюулагдаhан дамжуулга. 19.35—«Арадай Чехословаки» гэжэ киноочерк. 20.00—Чувашиин дуу, хатарай ансамблиин концерт. 21.00—«Мичман Панин» гэhэн уран hайханай фильм. 22,30—Мартын 30-най программа.

Саг уларил

Гидрометбюрогой мэдээсэhэнэй ёhоор, мүнөөдэр республика дотORнай бага зэргэ үүлэтэй байха, саhан орохогүй, Улан-Удэ городто үглөөгүүр 9—11 градус хүйтэн, үдэртөө 1—3 градус дулаан болохоор багсаагдана.

Мартын 29—30-най үдэрнүүдтэ республика дотор үүлэтэйшэг байха, саhан орохогүй. Зүг бүхэнhөө hулаханаар hалхилха. Һүниндөө 15—20 градус хүйтэн, үдэртөө хойто аймагуудта 0—5 градус хүйтэн, бусад аймагуудта 3—8 градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ.

Эдир урашуул. Ф. МОРЕНЕЦЭЙ фотоэтюд.

„ПРАВДА" ГАЗЕТЫН ТАБИН ЖЭЛЭЙ ОЙН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

КРАМАТОРСК

Старо-Краматорско Орджоникидзын нэрэмжэтэ заводой машина бүтээгшэд «Правда» газетын 50 жэлэй ойе тэмдэглэхэ бэлэдхэл хэнэ. «Правда» газетын зургаан экземпляр 1912 оной майда Краматорскдо асаргадаhан байгаа. Эдэ газетэнүүд хүнүүдтэ дамжуулагдажа, хүдэлмэришэд уншадаг, дахин уншадаг байгаа.

Нэгэдэхи механическа цехтэ коммунис ажалай бригада бии. Энэ бригадые Василий Пересичный хүтэлбэрилдэг.

«Правдын» ой хүрэтэр долоо hарынгаа даабари дүүргэхэ гэhэн уялга энэ бригада абанхай. Бригадын гэшүүн бүхэн уралан нарижуулгын дурадхал оруулха, рабкор болохо гэжэ шиидэнхэй.

Заводой олон тиражтай газетэдэ шэнэ рабкорнууд зүйлнүүдые бэшэжэ, өөhэдынгөө уялгануудые бригадын ямараар дүүргэжэ байhан тухай хөөрэжэ үгэнэ.

МАГНИТОГОРСК

Эрхим цех болон предприятинуудта зорюулан, түрүүшын табан жэлнүүдэй үедэ бии болгогдоhон «Правда» газетын туг Магнитогорско металлургическа комбинадай гурбадахи домнын коллективтэ 1941 ондо. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай эхилхын урда тээхэнэ барюулагдаа hэн. Энэ тугые дамжуулан абаhан мастер Г. И. Герасимов мүнөө шэрэм шудхалгын начальник болонхой.

«Правдын» табин жэлэй ойн нэрэмжэтэ агрегат гэhэн нэрэ олгогдохо эрхын түлөө энэ домныя бригаданууд мүнөө хүдэлжэ байна. Бригадануудыень мастернууд Баранков, Жарков, Кочетков, Федотов гэгшэд хүтэлбэрилдэг юм. Коллективынь үндэр уялга абанхай. Уялгаяа дүүргэлтэ болгон, февраль hарада энэ коллектив нэгэ мянга шахуу тонно шэрэм түсэбhөө гадуур хайлуулжа гаргаа.

ГЭМТЭ ЯБАДАЛ АРХИҺАА

«Архиин хорхой түрмэдэ хүрэтэр дахуулха...» гэжэ урда сагhаа хойшо арад зоной дунда хэлсэгдэдэг байха. Тэрэнь тон зүб. Хэн архитай нүхэсэнэб, тэрэл хүн тон жэгшүүритэ муухай гэмтэ ябадал гаргадаг. Хулгай тонуул, наншалдаа алалсаан, бэлин шэбшэг үгэтэ шууяан имагтал архиин хойшолон ха юм.

Энээниие баримталхын тула нэгэ хэдэн жэшээ харуулая. Ехэ Куналей тосхондо ажаhуудаг А. А. Дьяконов гэгшэ дээдэ hургуулитай, яhалал гэмгүй багша ябаhан юм гэлсэдэг. Харин энэ хүн мүнөө архиин туулмаг боложо зутараа. 1958 онhоо хойшо хаанашье хүдэлөөгүй, hамганайнгаа (багша юм) хүзүүн дээрэ амидардаг байгаа. Ашатай туhатай ажал хүдэлмэриhөө хулжаhан, бусадай хүзүүн дээрэ hууhан хубалза хүн туладань тэрэниие бар хүсөөрөө ажал хэжэ, гэмээ харюулхынь тулада тусхай газарта гурбан жэлээр сүлэhэн байна.

Хулигаантаад дүрбэ дахин түрмэдэ hууhан Н. А. Марфин гэгшэ 1956 онhоо хойшо тусхай хүдэлмэригүй, эндэ тэндэ халтуур сохёод, олзоёо архи болгоод ябадаг хүн байгаа. Иимэ тэнэг ябадалынь сүүдэй урда зогсохо туйлда хүргөө юм ааб даа. Байгша оной январьда аймпотребсоюзай чайна соо, удаань амбулатори соо hогтуугаар бузар муухай хулигаан ааша гаргаhанайнгаа түлөө тэрэ хүн сүүдлүүлээ.

Архи уухын тулада мүнгэн хэрэгтэй. Теэд хаанаhаа мүнгэ олохоб? Сэхэ сэбэр ажалаараа гү, али хуурмаг аргаар гү? Анхан «Дружба» колхоздо трактористаар хүдэлжэ ябаhан 21-тэй Георгий Гордеев хара багаhаа хойшо архида хорхойтой байжа, hогтуугай манаар элдэб тэнэг ааша гаргаhан, хоёр дахин түрмэдэ hууhан. 1961 оной октябрьда түрмэhөө табигдажа ерэhэн байгаа. Харин тэрэнь ямаршье hургаал болоогүй, колхоздоо хүдэлхын орондо хүнгэхэнөөр лэ олзо олохо «харгы» бэдэрээ. Түрүүшэгээр эхынгээ, түрэл гаралайнгаа мүнгэхэнииень hуулидаг, тэрээгээрээ архидадаг байгаа хаш. Тэрэнь багадаад, Гордеев ондоо «арга» бэдэрбэ, тонуулшан болобо. Калинин гэжэ эрхэтэниие хутагаар хадхажа, хүндөөр гэмтээгээд, бостон костюмынь тайлажа абаад, сарбуугайнь часы хам шүүрээд, зугадашаhан байба. Хаана холо ошохоб, баригдаа hэн. Хорото гэм хэhэн Гордеев 9 жэлээр хатуу хиналтада абтаа.

Гордеевэй гэмтэ хэрэг харагдаа сүүд үшөө юу элирүүлээб? Ниитын эдеэ хоолой газарнуудта архи худалдахые хорихо, олониитын газарнуудта гү, али үйлсэдэ hогтуугаар гуйбалдаха ушарнуудтай эрид тэмсэхэ гэhэн тодо hонор заабарийн байн гэтэр, харин Тарбагатайн аймпотребсоюзай чайна соо юун болодог гээшэб. Энэмнай ёhотойл архидалдаанай, хамаг муухай гэмтэ ябадалнуудай гуламта бшуу. Эгээл тэндэ Гордеев гэгшэ Калининай шал hогтуу унашоод хэбтэhые бодхоожо, абаад гараhан байгаа. Һүүлээрнь тэрэнэйнгээ hогтууень hамбаашалжа, эритэ мэсээр хүрэжэ тоноо ха юм.

Сэхынь хэлэхэдэ, архидааша забхайшуултай эрид шууд тэмсэхын орондо эд хэрэглэгшэдэй Тарбагатайн бүлгэмэйхид үнэхөөрөөл тэдэнэй бодото туhамаршад боложо үгэнэ. Архи худалдалгые гурнимшуулха, хизаарлаха гэhэн засаг түрын хуули Тарбагатайда хазагайруулагдана. Юрэдөө дуратай соогоо, ямаршье саг байг—хамаагүй архи наймаалдаг, архиие эгээл гүйсэтэй зүйл гэжэ эндэхид тоолодог.

Сүүд болон мүрдэлгын органуудта ороhон хэрэгүүдые хараад, шэнжэлээд үзэхэдэ, аймаг соо болоhон гэмтэ ябадалай 86 процентнь имагтал архиhаа болодог гэжэ тодорхойлогдоо. Тиимэhээ архидалгатай тэмсэхэ гээшэ зайлашагүй шухала зорилго мүн

Архидалгатай тэмсэхэ хэрэгтэ олониитые элсүүлхэ, тэрэнэй анхарал хандуулха зэргэтэйбди. Үнгэрhэн жэлдэ архиhаа уламжалhан хэдэн гэмтэ хэрэг олониитын хабаадалгатайгаар харагдаа. Гэмтэ нюурнууд хэhээгдэхэ ёhоороол гэмнэгдээ. Сүүдэй заседаниинуудта hууhан олонхи хүн сүүдэй абаhан шиидхэбэриие үнэн зүрхэнhөө hайшаадаг, дэмжэдэг гээшэ. Харин тиихэдэ «уугаал юм ааб даа, барагтай юумэнэй түлөө түрмэ руу хэбэ» гээд зарим нэгэн һүүхирдэг, иимэ ушар нэгэнтэ бэшэ үзэгдэдэг.

Эдэ бүгэдэ юу харуулнаб гэхэдэ, архиин халуугаар хулигаантагшадтай, гэмтэ ябадал хэгшэдтэй үшөөл hулаар тэмсэдэг байhыемнай гэршэлнэ. Үнэхөөрөөшье hайн hайханаар ажаhууха тухай, гэр бүлын хэрэгтэ хабаатай асуудалнуудаар лекци, элидхэл болон нүхэрэй ёhоной юрын хөөрэлдөөн тон үсөөхэнөөр, хаа яа үнгэргэдэг гээшэбди. Нүхэдэй сүүдүүд тон хангалтагүйгөөр хүдэлнэ. Һогтуушагаар олониитын газарнуудта, үйлсэдэ гараад ябадаг хүнүүдые тэдэнэй хүдэлдэг коллективүүд шангаханаар буруушаанагүй, хэмжээ абанагүй. «Намhаа саагуур, наранhаа наагуур» гэhэн ёhон үшөөл бии байhаар.

Ушар иимэhээ гэмтэ хэрэг руу түлхидэг хатуу харатай эрид тэмсэхэ гээшэ мүнөө үеын эгээл түрүүшын зорилго мүн. Аймагай партийна, профсоюзна, комсомолой организацинууд, нүхэдэй сүүдүүл, коллективүүд, бүхы олониитэ энэ хэрэгтэ эрид шууд оролсохо уялгатай. Сүүдэй гү, али захиргаанай органуудай хабаадаха хэрэг гээд лэ хара амяа хараад hууха болоо hаа, тон таарахагүй ябадал болохо бшуу.

Хуушан сагай мунхаг үлэгдэлнүүдэй нэгэн болохо архидалганда тэсэшэгүй байдал ушаруулжа, тэрэниие үндэhөөрнь үгы хэхын түлөө тэмсэе!

С. Петушинова,
Тарбагатайн аймагай прокурор.

ЭНЭЭНИИЕ МЭДЭХЭ ГУТ?

✦ **Хойто Африкада нэгэ hонин** модон ургадаг юм. Тэрэ hүниин харанхыда зэлэ татама хурсаар гэрэлтэн носожо байдаг. Энээнэ нютагайхидынь «шэдитэ» модон гээд нэрлэдэг. Үнэндөө энэнь тиимэшье бэшэ юм. Энэ модоной холтоhондо фосфор ехэ байдаг дээрэhээ гэрэлтэжэ байдаг. hүниин сагта энэ модоной хажууда байгаад ном уншажа болоно.

✦ **Гулабхаа—эб найрамдалай hүлдэ** тэмдэг гэжэ эртэ урда сагhаа хойшо тоологдодог. Яагаад энэ шубуун иимэ хүндэтэй болоо юм ааб гээд hонирхохоло, эртэ урда сагта Грециин үльгэр домогой ёhоор, нэгэтэ дайнай бурхан холын аян замда мордохоор бэеэ зэhэбэ ха. Теэд тэрэ дайнда мордохо аргагүй болобо. Ушарынь бурханай үмдэдэг түмэр малгай (шлем) соо сагаан гулабхаа түрэжэ, дальбараануудаа дэгжээжэ эхилээ гэхэ.

✦ **Далайн томо амитадай нэгэн** —акулын эгээл аймшагтай дайсаниинь «диодон макулатус» гэжэ жаахан загаhан болоно. Тэрэ загаhан Урда Африкын далайнуудта байрладаг. Хомхой акулада залгюулhан тэрэ жаахан загаhамнай зүүн мэтэ хурса зэбсэгээрээ тэрэнэйнгээ гэдэhые үрэмдэжэ ородог. Һүүлээрнь ехээр гэмтэhэн акула үхэдэг байна.

(«Смена» журналhаа).

Хилын саанаhаа

Уджда Алжирай сэрэгүүдэй парад болобо

ЛОНДОН, мартын 25. (ТАСС). Рейтер агентствын корреспондентын Уджлаhаа (Марокко) мэдээсэhээр, Алжирай национально-сүлөөрэлгын армиин частьнуудай түрүүшын парад тэндэ болобо. Алжирай Республикын Саг зуурын правительствын вице-түрүүлэгшэ Мохаммед Бен Белла, hаяшаг Франциин түрмэhөө сүлөөлэгдэhэн гурбан министрнүүд тэрэ парадта байба.

Буудалдаа зогсоолгоор революци дүүрэнэгүй. Революци үргэлжэлhөөр гэжэ парадта үгэ хэлэхэдээ Бен Белла мэдүүлбэ.

Мүнөөдэрэй парад ехэ hайндэр шэнгеэр үнгэргэгдэхэгүй байба. Яахадааб гэхэдэ, Алжирай олон хүн зон үшөө түрмэдэ хаалтатай байhаар. Тэдэнэй түрмэhөө табигдаhанай hүүлээр Алжирта ехэ hайндэр соносхогдохо юм гээд корреспондент hанамжална.

Дэлхэйн эхэнэрнүүдэй түлөөлэгшэдэй уулзалга дүүрэбэ

ВЕНА, мартын 26. (ТАСС). Буу зэбсэг хурааха тухай зарлагдаhан дэлхэйн эхэнэрнүүдэй түлөөлэгшэдэй уулзалгын үсэгэлдэр үдэшын заседанида Иорданиин, Чилиин, Швециин, Ирагай, Португалиин, мүн зарим бусад оронуудай делегадууд үгэ хэлээ. Үхибүүдтээ жаргалтай hайхан ерээдүйе бии болгохын, дэлхэй дээрэ арад зоной хүгжэн hалбархын, эб найрамдалай тогтоогдохын түлөө тэмсэжэ байhанаа тэдэнэр хөөрэhэн байна. Бүгэдөөрөө, хүсэдөөр буу зэбсэг хурааха талаар Женевын хэлсээнүүдтэ Советскэ Союзай оруулhан дурадхалнууд hайн үндэhэ hуури болохо байгаа гэжэ тэдэнэр мэдүүлээ бшуу.

Уулзалгада хабаадагшад дэлхэйн эхэнэрнүүдтэ, мүн буу зэбсэг хураалгаар зарлагдаhан Женевын зүблөөндэ хабаадагшадта зорюулагдаhан хандалгануудые баталан абаба.

Мүнөөнэй уласхоорондын байдалай шахартуу шанга болоод байhые үнзэгыгөөр ойлгожо, буу зэбсэг хурааха тэмсэлдэ хабаадахыень дэлхэйн эхэнэрнүүдые уулзалгада хабаадагшад хандалга соогоо уряалба. Сэрэгэй хэрэгсэлнүүдтэ гаргашалагдадаг туйлай ехэ зөөри зөөшые бүхы арадуудай байра байдал hайжаруулхын түлөө хэрэглэхэ шухала. Юуб гэхэдэ, мүнөө үедэ дэлхэй дээрэ хэдэ миллион хүнүүд хоол хошоор дутана, таатай зохид гэр байрашьегүй. Ёhотой медицинскэ туhаламжашье тэдээндэ үзүүлэгдэнэгүй. Хэдэ миллион үхибүүд эрдэм hургуули үзэхэ аргагүйдэнэ гээд тэрэ хандалга соонь заагданхай.

Ядерна туршалгануудые болюулхын, бүгэдөөрөө, хүсэдөөр буу зэбсэг хураахын түлөө бүхы эхэнэрнүүд сэхэ шууд тэмсэхэ, энэ талаар эхэнэр бүхэн өөhэдөө үүсхэл гаргаха ёhотой гэжэ хандалга соонь хэлэгдэнэ.

Жагсаалда, эб найрамдалай үдэр үнгэргэлгэдэ, буу зэбсэг хураахын түлөө тэмсэлдэ зорюулагдаhан национальна, уласхоорондын конференци, конгрессүүдтэ эхэнэрнүүдэй хабаадахые уряална. Мүн бүхы арсалдаага асуудалнуудые амгалан ёhоор, хэлсээнүүдые хэжэ шиидхэхын түлөө тэмсэхэ гээд тэндэчь уряалагданхай.

Булта нэгэн хамта тэмсэжэ, буу зэбсэг хураалгые бодотоор бэелүүлээ гэжэ тэрэ хандалга соонь хэлэгдэнэ.

Уласхоорондын нягта нарин хиналта тогтоожо, бүгэдөөрөө, хүсэдөөр буу зэбсэг хураахэ хэлсээ баталжа, тэрэнээ бодотоор бэелүүлжэ эхилхэ аабза гэжэ найдаhанаа Женевын хэлсээнүүдтэ хабаадагшадта зорюулhан хандалга соогоо тэдэнэр мэдүүлбэ.

Дэлхэйн эхэнэрнүүдэй түлөөлэгшэдэй уулзалгада хабаадагшадай тусхай делегациие Женева эльгээжэ, буу зэбсэг хураалгаар зарлагдаhан зүблөөшэдтэ тэрэ хандалгаяа барюулхэ шиидхэбэри абтаа.

Президент Сукарнын шиидхэбэри

ЛОНДОН, мартын 26. (ТАСС). Индонезиин делегациин хүтэлбэрилэгшэ Адам Малик гэгшые Индонези Голланди хоёрой хоорондо Вашингтондо үнгэргэгдэхэ хэлсээнүүдтэ эльгээхэгүй гэжэ Индонезиин президент Сукарно шиидхэбэ. Тэндэ Баруун Ириан тухай хэлсэгдэхэ байhан юм. Рейтер агентствын корреспондент Джакартаhаа ингэжэ мэдээсээ.

Вашингтондо ошоод байhан Индонезиин хоёрдохи делегадые президент дуудажа асарха шиидхэбэри абаа гээд Баруун Ирианиие сүлөөлхэ оперативна штабай начальник генерал-майор Ахмед Яни хэлэбэ.

Урда Вьетнамай хэрэгүүдтэ США оролсоно

НЬЮ-ЙОРК, мартын 26. (ТАСС). Урда Вьетнамда дайлалдаха хүнүүдые Корейдэ байhан Америкын дивизинүүдhээ нюусаар суглуулжа байна. Энээн тухай соносхогдохогүй гэжэ «Нью-Йорк Миррор» газетэдэ Дрю Пирсон бэшээ.

Урда Вьетнамда туhа хүргэхын, «hургахын» зорилгоор реактивна дүрбэн истребитель эльгээгдэбэ гээд Юнайтед Пресс Интернейшнл агентствын корреспондент Сайгонhоо мэдээсэбэ. Америкын хэдэн сэрэгшэд бүтүү шэрэнги соо парашюдаар бууба. Тэдэнэр Урда Вьетнамай офицернүүдтэй хамта дайн байлдаанда хабаадаха байна.

Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын бүхы хүдөө ажахын продукциин 40 шахуу процентнь хлопок болоно. Дэлхэй дээрэ бүхы дээрээ ургуулан абтадаг ута утаhатай хлопогой 60 гаран процентнь ОАР-та абтадаг.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **хлопогой плантаци дээрэ.**
Синьхуагай — ТАСС-эй фото.

Экономическа туhаламжа хүргэлсэхэ соведтэ

ПРАГА, мартын 27. (ТАСС). ЧТК агентствын мэдээсэhээр, экономическа туhаламжа хүргэлсэхэ соведэй машина бүтээхэ асуудалнуудые эрхилдэг саг үргэлжын комиссиин ээлжээтэ заседани эндэ болобо.

Болгариин, Венгриин, ГДР-эй, Польшын, Румыниин, Советскэ Союзай, Чехословакиин делегацинууд, КНР-эй, ДРВ-гэй ажаглагшад тэндэ хабаадаба.

Экономическа туhаламжа хүргэлсэхэ соведэй XV сессидэ тодорхойлогдоhон зорилгонуудые тус комисси хаража үзэhэн байна. Тиигээд тэдэ зорилгонуудые бэелүүлхэ хэмжээнүүдые хараалба. 1961 ондо комиссиин хэhэн хүдэлмэриин дүнгүүдые, үйлэдбэриие тусхай мэргэжэлтэй болгохо талаар абтаhан дурадхалнуудай хэр бэелүүлэгдэжэ байhан тушаа ехэ анхарал табигдаа.

Экономическа, научно-техническэ харилсаа холбоо тогтоохо талаар шухала удхатай hанамжа дурадхалнуудые комисси батална.

Африкын экономическа комитедэй сесси

КАИР, мартын 26. (ТАСС). Африкын экономическа комитедэй хоёрдохи сесси эндэ нээгдэбэ. Касабланкска хартида хабаададаг оронуудай хоорондохи экономическа харилсаануудые үргэдхэхэ асуудалнууд тэндэ зүбшэн хэлсэгдэхэ.

Алжирай Республикын, Ганын, Гвинейн, Малиин, Мароккын, ОАР-эй делегацинуудай толгойлогшонор сессиин түрүүшын заседанида үгэ хэлэбэ. Элдэб янзын колониализмые бултыень Африкада түргөөр усадхаха шухала гээд тэдэнэр тэмдэглээ. Алжирта буудалдаа зогсоохо тухай

франко-алжирска [...]даа Алжирай ар[...] болоно гэжэ сесс[...] дагшад[...] Алжи[...]ликын [...] правите[...] даадын хэрэгүүд[...] ретарь Мохаммед [...]шын үгэ хэлэхэдэ[...] баадагшад нэрье[...] шалгаар угтаба.

Манай арад зо[...]жэтэй, сахил жур[...] хэг зоригтой бай[...] Африкадахи өөhэ[...] тойл союзнигууд[...] циалис можын [...] эсэслэн илаха [...] бэрхэшээлнүүдые [...]тайгаар дабажа [...] Мохаммед Харби[...]

ООН-эй А[...] Соведэй за[...] зарлагда[...]

НЬЮ-ЙОРК, [...] (ТАСС). Сирин[...] гомдолнуудые ха[...] Аюулгүйн Совед[...] мартын 28-да [...] гээд ООН-эй түл[...] носхобо.

Соведэй 10 гэ[...]шэн хэлсэhэнэй [...] заседани зарла[...] гэжэ Аюулгүйн [...] рүүлэгшэ Карлос [...] гес (Венесуэла) [...]

Банги х[...] зарлагд[...] зүбл[...]

БАНГИ (Цент[...]рикын Республ[...] 26. ТАСС-эй тус[...]пондент Р. Сереб[...] дээсэнэ:

Африкано-малы[...]да (ЮАМ) ородо[...] зүблөөн үсэгэлд[...] дэбэ. Политическ[...]ска асуудалнууд[...] низациин гэшүүд[...] хараа бодолтой [...] Францитай ям[...] холбоотой болох[...] ниитын дэлгүүртэ[...] баадаха тухай [...] зүбшэгдэхэ байн[...]

Африкано-малы[...] Танапаривта 196[...] тябрьда бии бол[...] Камерун, Центра[...]кын Республика, [...] Нигери, Заанай [...] Дагомей, Дээдэ [...] Сенегал, Габон, [...] завиль ниислэлтэ[...]ска Республика [...] ороно.

Центральна А[...]публикын прези[...] Дако зүблөөе нэ[...]

Энэ зүблөөндэ [...] түрүүшын заседа[...] тусхай коммюник[...]

Камерунай пре[...]жо ЮАМ-эй [...] hунгагдаба.

Алжир г[...] түбтэ бууд[...] болоб[...]

ПАРИЖ, ма[...] (ТАСС). Алжир [...]тэ оршодог пр[...] байшангуудта ОА[...]шад мүнөөдэр до[...] hэдэлгэ гаргаба. [...] агентствын корр[...] мэдээсэhээр, хэдэн [...]шистнууд правите[...]хи зургаануудай [...]май дээрэ сугла[...]циинхидэй дунду[...] хижо гараа. Жа[...]хид, «аюулгүйе са[...]ликанска отряду[...] доор тэдэниие бу[...]жэ эндэ буудалда[...]

Һүүлэй үедэ Ф[...] сагаархид ОАС-[...]дай хорото ааш[...] гэжэ оролдоно. [...]родуудта хорото [...] хаа хаанагүй бэд[...] толгойлогшонорой[...]хо генерал Жуо [...]ригдаба. Фашис[...] тэрэ генералые [...]жэ оролдоо. Му[...] Жуо «Сантэ» гэ[...] хаагдаба.

Манай адрес, телефо[...]

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина[...]
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора —46-32. зам. ре[...] 32-74, ответ. секретаря—27-37, отделов партийно[...] пропаганды—24-74, сельского хозяйства и совет[...]тельства—47-59, промышленности и транспорта, [...] —35-14, культуры—34-05, писем и рабселько[...] отдел переводов и корректорская—35-95, бухгалте[...] Для междугородных переговоров—16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства [...] Бурятской АССР.

Н00633. Зак.[...]

Редак[...] Ц. Ц. Ц[...]